

FairWild

Standard

2.0 Verzió

Teljesítési indikátorok

**A FairWild bizottság által 2010. augusztus 26-án
elfogadott változat**

**A FairWild certifikációs rendszerének *önvizsgálati* és *ellenőrzési* pontjai.
Ezen dokumentum a FairWild Standard 2.0 verziójával együtt
alkalmazandó.**

Ezen leírás, illetve egyéb, a *FairWild Standard 2.0* verziójához kapcsolódó dokumentum a FairWild hivatalos honlapján is elérhető: www.FairWild.org.

További információ a következő címen kérhető:

FairWild Foundation Secretariat
CH-8570 Weinfelden, Weststr. 51
Switzerland
Tel: +41-(0)71-626 0 626
Fax: +41-(0)71-626 0 623
e-mail: info@FairWild.org

Észrevételeit a FairWild Standard 2. verziójával kapcsolatban szívesen fogadjuk az info@FairWild.org címre küldve.

Forrás: FairWild Foundation. 2010. *FairWild Standard: Version 2.0 / Performance Indicators*. FairWild Foundation, Weinfelden, Svájc.

Fordítás: Sárosi Szilvia

A fordítást támogatta: Traditional Medicinals Inc.

©FairWild Foundation, Svájc

Ezen dokumentum sokszorosítása oktatási, vagy egyéb, nem kereskedelmi célokból, illetve a FairWild standard belföldi terjesztésének céljából a kiadási jogokat birtokló írásos engedélye nélkül is lehetséges.

Ezen dokumentum sokszorosítása viszonteladás, illetve egyéb, kereskedelmi jellegű célból a kiadási jogokat birtokló előzetes, írásos engedélye nélkül nem engedélyezett.

Köszönettel tartozunk mindazon szervezeteknek, melyek támogatták ezen dokumentum létrejöttét:

Federal Agency for Nature Conservation (BfN), Németország Kormánya
WWF, Németország
Institute for Marketecology (IMO)
International Academy for Nature Conservation, Vilm szigete, Németország
German Federal Ministry for Economic Co-operation and Development (BMZ)
Azon közösségek, növénygyűjtésre szakosodott szervezetek, kutatóintézetek, állami szervezetek, illetve cégek, melyek mindegyike vadon termő növények gyűjtésével, ezen alapanyagok feldolgozásával és kereskedelmével foglalkozik.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS: HOGYAN ALKALMAZHATÓK A FAIRWILD TELJESÍTÉSI INDIKÁTORAI? 5

FairWild certifikáció - osztályozási rendszer alkalmazása 5

A célfajok nem fenntartható gyűjtésének kockázati felmérése 6

I. RÉSZ: A FAIRWILD INDIKÁTORAI AZ ÖSSZES GYŰJTÉSI TEVÉKENYSÉG KIVITELEZÉ SÉHEZ

0.1. Alapvető ellenőrzési pontok	9
1. Alapelv: A vadon termő növények élőhelyének megőrzése	9
1.1. A célfajok védeltségi státusza	9
1.2. Tudatos gyűjtési eljárások összessége	9
1.3. A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke	10
2. Alapelv: A kedvezőtlen környezeti behatások elleni védelem	12
2.1. Veszélyeztetett növényfajok és élőhelyek	12
2.2. Élőhelyek tájvédelmi kezelési módja	12
3. Alapelv: A hatályos jogszabályokhoz, rendeletekhez és egyezményekhez történő igazodás	13
3.1. Birtoklás, felhatalmazás management tevékenységre és használati jogok	13
3.2. Jogszabályok, rendeletek és közigazgatási követelmények	13
4. Alapelv: A helyi szokásjogok és haszonszerzési jogok tiszteletben tartása	14
4.1. Hagyományos felhasználás, szokások, hozzáférési jogok és kulturális örökség	14
4.2. Haszonmegosztás	15
5. Alapelv: A gyűjtők és felvásárlók közötti tisztességes, szerződéses jogviszony elősegítése	15
5.1. Tisztességes, szerződéses jogviszony	15
5.2. A gyűjtőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés kizárása	16
6. Alapelv: A gyermekmunka korlátozása a gyűjtéshez kapcsolódó tevékenységek során	16
6.1. Gyermekek és fiatalok gyűjtők	16
6.2. A gyűjtők és a gyermekek közötti szerződéses jogviszony	17
6.3. A szülei munkáját segítő gyermekek	17
7. Alapelv: A gyűjtők és szervezeteik számára különböző juttatások biztosítása	18
7.1. Tisztességes felvásárlási árak és fizetési eljárás biztosítása a gyűjtők számára	18
7.2. FairWild prémiumok felhasználása és adminisztrálása	19
8. Alapelv: A gyűjtők számára tisztességes munkakörülmények biztosítása	20
8.1. A növényt gyűjtőkre vonatkozó alapvető munkajogok	20
8.2. Biztonságos munkavégzési körülmények biztosítása a gyűjtés során	20
8.3. Tisztességes foglalkoztatási viszonyok biztosítása a növénygyűjtés területén	21
9. Alapelv: Felelős vezetési-irányítási gyakorlat bevezetése	23
9.1. Faj/élőhely management terv	23
9.2. Felmérések, vizsgálatok, monitorozás	23
9.3. A fenntartható gyűjtés kivitelezése a gyűjtők által	24
9.4. Képzés és teljesítménytervezés	25
9.5. Őszinte bánásmód és partnerség	25
10. Alapelv: Felelős üzleti gyakorlat bevezetése	26
10.1. Piaci/felvásárlói követelmények	26
10.2. Nyomonkövethetőség	26

10.3. Megfelelő pénzügyi háttér és felelős kereskedelmi viszonyok	27
11. Alapelv: A vásárlók iránti elkötelezettség biztosítása	28
II. RÉSZ: TOVÁBBI FAIRWILD INDIKÁTOROK AZ ERŐSEN VESZÉLYEZTETETT FAJOKRA 29	
1.1. A célfajok védettségi státusza	29
1.2. Tudatos gyűjtési eljárások összessége	29
1.3. A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke	29
9.1. Faj/élőhely management terv	30
9.2. Növényi források megőrzése, információ gyűjtés és az adatok értékelése	30
9.3. A fenntartható gyűjtés kivitelezése a gyűjtők által	30
HIVATKOZÁSOK 30	
1. MELLÉKLET: RÖVIDÍTÉSEK ÉS JELÖLÉSEK 33	
2. MELLÉKLET: SZÓJEGYZÉK 34	

BEVEZETÉS: HOGYAN ALKALMAZHATÓK A FAIRWILD TELJESÍTÉSI INDIKÁTORAI?

Ezen dokumentum a FairWild Standard 2.0 verziójának alapelveit és kritériumait tartalmazza, illetve meghatározza a FairWild certifikációs rendszerének teljesítési indikátorait és önellenőrzési pontjait. A teljesítési indikátorokkal ellenőrizhető a FairWild Standard elvárásainak megvalósulása a pályázó által. A FairWild Standard 2.0 verziójának alapelveivel és kritériumaival együtt ugyanakkor a gyűjtéséhez kapcsolódó mindazon tevékenység önértékeléséhez is hiteles háttérrel nyújtanak, ahol nem a tanúsítvány megszerzése az elsődleges cél. A teljesítési indikátorok egyben elősegítik a FairWild Standard 2.0 verziójában szereplő alapelvek és kritériumok jobb megértését és tényleges megvalósítását; így a fenntartható gyűjtés területén hozzájárulnak számos ökológiai, társadalmi és gazdasági gyakorlati alkalmazás fejlesztéséhez és kivitelezéséhez.

Ez a dokumentum a FairWild Standard 2.0¹ verziójának társdokumentuma, mely leírja a FairWild Standard kivitelezési lehetőségét, célját, alkalmazási körét, fejlődési irányát, management tervét és felépítését. Ezen két dokumentumban előforduló rövidítések és kifejezések jegyzéke az alapidokumentum mellékleteiben található. Mindkét dokumentum elérhető a FairWild Foundation hivatalos honlapján (www.FairWild.org).

Ezen dokumentumon belül a "célfajok" és "célforrások" esetében további hivatkozások is találhatóak, melyek a FairWild Standard alkalmazási körébe tartozó növény, gomba és zuzmó fajokra vonatkoznak.

FAIRWILD CERTIFIKÁCIÓ - OSZTÁLYOZÁSI RENDSZER ALKALMAZÁSA

A FairWild Standard osztályozási rendszere folyamatos fejlődést kíván előidézni a fenntartható gyűjtéshez kapcsolódó ökológiai, társadalmi és gazdasági eljárások megvalósulásának területén; azzal a céllal, hogy a mindenkori minimum követelményeket túlteljesítse. A FairWild Standardban 11 alapelv és 29 kritérium található. A növények gyűjtéséhez kapcsolódó első 10 alapelv és azok kritériumai esetében az indikátorok/ellenőrzési pontok a kritériumok tényleges megvalósulását értékelik kvalitatív és kvantitatív módon; e mellett a teljesítés progresszív szintjét határozzák meg, így lehetővé téve mind az ön-, mind pedig harmadik személy által végzett vizsgálatot, lehetőséget adva a fejlődés demonstrálására is.

Az osztályozási rendszer speciális esetekben engedélyez némi rugalmasságot, mindemellett az egyértelműen definiált minimum-követelmények esetében átfogó, egységesen magas szintű teljesítési szintet ír elő.

Az ellenőrzési pontok és normakövetelmények pontozása

0= Gyenge teljesítmény/Nem megfelelő

1= Még nem elégséges, de már történt előrelépés a FairWild követelményekhez történő igazodásban

2= A fenntartható gyűjtés indikátorinak/ellenőrzési pontjainak; illetve a FairWild Standard normakövetelményeinek megfelel

3= Kiváló teljesítmény: az alapkövetelmények túlteljesítése

¹ FairWild Foundation. 2010. *FairWild Standard: 2.0 Verzió*. FairWild Foundation, Weinfelden, Svájc.

M= Jelentése “MINIMUM KÖVETELMÉNY”, a certifikáció alapfeltétele

MAX = Az adott indikátor/ellenőrzési pont esetében elérhető maximum pontszám

Teljes Norma Pont (TNP) = A normakövetelmények teljes megvalósulásakor adható pontszámok (melyek egyenkénti pontszáma 2) összessége

Pont: ezt a részt a vizsgálatot végző tölti ki, illetve az egyes tevékenységek (ellenőrzési pontnak megfelelő) önértékelésére szolgál.

Minimum követelmények

Egy művelettel szemben két alapkövetelmény támasztható a minőség-tanúsítás során:

1. Az összes **M=MINIMUM** követelménynek, melyben csak néhány indikátor/ellenőrzési pont van megfogalmazva, meg kell felelnie. Néhány indikátor/ellenőrzési pont a minőség-tanúsítási folyamat második vagy harmadik évében válik csak **MINIMUM** követelménnyé, mert a tevékenységek többségénél több időt igényel az információk összegyűjtése, illetve a megfelelő gyakorlati eljárás fejlesztése (lásd 1. táblázat).

1. táblázat: A FairWild certifikációs rendszerének minimum teljesítési követelményei

A certifikáció éve	Minimum követelmény
“1=M” vagy “2=M”	A MINIMUM teljesítési szintnek meg kell felelnie az első certifikációnak.
“M a második évtől”	A MINIMUM teljesítési szint alapján az összes művelet kivitelezésének meg kell felelnie az első év certifikációjának, illetve a második certifikáció teljesítési szintjének
“M a harmadik évtől”	A MINIMUM teljesítési szint alapján az összes művelet kivitelezésének meg kell felelnie az első két év certifikációjának, illetve a harmadik certifikáció teljesítési szintjének.

2. A FairWild certifikációs rendszerén belül alapelvárás a **Teljes Norma Pontok minimum százalékanak** fokozatos növekedése, mely érték a certifikációs folyamat első évében 60 %, és az öt éves folyamat végén fokozatosan emelkedve kell elérje a 100 %-ot.

A CÉLFAJOK NEM FENNTARTHATÓ GYŰJTÉSÉNEK KOCKÁZATI FELMÉRÉSE

A fajok mindegyike eltérő módon reagál a gyűjtés okozta hatásokra. Néhány faj esetében a nem fenntartható gyűjtés kockázata relatíve alacsony, így a gyűjtéssel kapcsolatos management eljárások (információ-gyűjtés, növényi források felmérése, a begyűjtés hatásának értékelése) kevésbé szigorú módszereket követelnek meg (és ez által aránylag kevesebb szaktudást, időt, precizitást és költséget igényelnek). Az érzékenyebb fajok esetében kidolgozott gyűjtési eljárásokra, képzett gyűjtőkre és szervezési munkára van szükség a szigorúbb előírások betartásához (több szaktudást, időt, precizitást és költséget igényelnek); ezáltal igazolandó, hogy a gyűjtés mennyisége és módja valóban megfelel a fenntarthatóság követelményeinek.

Ezen dokumentumban a teljesítési indikátoroknak két csoportja van: első csoport (1. részben listázva), mely általánosságban vonatkozik az összes célfajra és gyűjtési eljárásra, és a második csoport (2. részben listázva), mely mindazon fajra vonatkozik, ahol a FairWild Foundation felmérése szerint a nem fenntartható gyűjtés kockázata magas.

Számos tényező növelheti a célfajok nem fenntartható gyűjtésének kockázatát. Néhány ezek közül a tényezők közül, illetve azok hatása a nem fenntartható gyűjtés kockázatának erősödésére a 2. táblázatban található. Sok, közönségesen gyűjtött faj esetében, az elérhető szakirodalmi adatok és gyakorlati tudásnak köszönhetően, jól meghatározható a faj veszélyeztetettségi státusza. Azonban, számos olyan növény, gomba, illetve zuzmó faj létezik, ahol ezen státusz megállapítása további erőfeszítéseket és szakmai elkötelezettséget igényel.²

A FairWild minőség-tanúsítványát megszerezni kívánók vegyék fel a kapcsolatot a FairWild Foundation szervezettel (info@FairWild.org), annak érdekében, hogy az egyes fajok és gyűjtési eljárások megfelelő kockázati kategóriáját fel tudják mérni.

² Az ISSC-MAP 1.0 verzió - 1. Alapelveinek megvalósulását elősegítő útmutató, mely jelenleg a FairWild Standard 2.0 verziójában szintén 1. Alapelveként szerepel (LEAMAN és CUNNINGHAM, 2008), illetve elérhető a www.FairWild.org honlapon.

2. táblázat: Azon körülmények/tényezők, melyek a célfajok³ nem fenntartható gyűjtésének kockázatát befolyásolhatják

Körülmény / tényező	ALACSONY KOCKÁZAT (Kiseb információs, szaktudásbeli, idő és költség igény)	KÖZEPES KOCKÁZAT (Mérsékelt információs, szaktudásbeli, idő és költség igény)	MAGAS KOCKÁZAT (Nagyobb fokú információs, szaktudásbeli, idő és költség igény)
Védelmi státusz	Nem veszélyeztetett (felbecsült) A populációk és az alapanyag minősége stabil (nem csökken)	Nem ismert (nincs felbecsülve) A populációk és az alapanyag minőségének visszaeséséről nincs adat	Veszélyeztetett (felbecsült) A populációk mérete és az alapanyag minősége csökken
Rendszertan / faj terepi beazonosítása	Nem lehet összetéveszteni más fajokkal A gyűjtők által könnyen felismerhető	A fajok összetévesztése megfelelő képzéssel és gyűjtési szakkönyv használatával megelőzhető	A faj rendszertani besorolása nem egyértelmű Könnyen összetéveszthető más fajokkal
Földrajzi elterjedés	Széles-körű	Korlátozott	Visszaszoruló
Élőhely: • Sajátságosság • Komplexitás • Érzékenység	Nagy kiterjedésű A vegetáció során csak néhány faj meghatározó Az élőhely nincs veszélyben	Speciális, de meghatározott élőhelyen általános előfordulás Alacsony diverzitás (pl: szavanna) A veszélyeztető tényezők kezelhetők, kontrollálhatók	Igen speciális (foltokban jelenik csak meg) Nagy fokú diverzitás A veszélyforrások nem a gyűjtésből erednek, nehezen kezelhetők (élőhely megszűnése, klímaváltozás)
Populáció nagysága	Nagy	Közepesen nagy	Mindig kis méretű
Felhasznált növényi rész	Levél, virág, termés	Gyanta, növényi nedv, száraz fa	Teljes növény, kéreg, gyökér, hagyma, tenyészőcsúcs
Növekedési / regenerációs ráta	Gyors	Elfogadható gyorsaságú	Lassú
Szaporodásbiológia: • Beporzás • Terjedés	Abiotikus (pl: szél), ivartalan Szél, víz	Általában madarak, rovarok Madarak, kisebb emlősök	Erősen specifikus (bogarak, méhek, denevérek) Nagyobb emlősök és madarak
Kereskedelmi igény	Többlet - kereskedelmi hiány nincs	Stabil kereslet	Kereskedelmi hiány, növekvő fogyasztói igények
Egy vagy több célra történő hasznosítás	Egy célú, vagy nem konkurens	Néhány, egymással nem konkuráló felhasználási irány	Többcélú felhasználású fajok
Egy vagy több felhasználói csoport	Egy cég vagy gyűjtési közösség	Több mint egy cég/gyűjtési közösség végzi a gyűjtést, tiszta management viszonyok	Több mint egy cég/gyűjtési közösség végzi a gyűjtést – management megállapodás nélkül

³ CUNNINGHAM (2001) és PETERS (1994) nyomán.

1. RÉSZ: A FAIRWILD INDIKÁTORAI AZ ÖSSZES GYŰJTÉSI TEVÉKENYSÉG KIVITELEZÉSÉHEZ

A következő teljesítési indikátorok az összes FairWild tevékenységre és célfajra vonatkoznak. Azon növényfajoknál, ahol a nem fenntartható gyűjtés kockázata nagyobb, szigorúbb minimum követelményeknek és további teljesítési indikátoroknak kell megfelelni, melyek ezen dokumentum 2. részében található.

0.1. Alapvető ellenőrzési pontok

EP N°	Ellenőrzési pontok 0.1 Alapvető ellenőrzési pontok	MAX	Pont
0.1.a	A gyűjtést vezető hozzáállása a vizsgálathoz, a hozzáférés biztosítása a dokumentációhoz, munkavégzés helyéhez és a gyűjtési területekhez: (0) a hozzáférés egyértelműen korlátozott; (1) nem érhető el az összes dokumentum és alkalmazott, de a hozzáférés egyértelműen nem korlátozott; (2) az alkalmazottak és dokumentumok elérhetők; (3), az alkalmazottak segítik a vizsgálati folyamatot.	3	
0.1.b	A tevékenységi körrel és működéssel kapcsolatos változások bejelentése a vizsgálatot végzőnek (cím-, gyűjtési terület-, max/tervezett begyűjtési mennyiségek megváltozása, új tevékenység): (0) nincsenek bejelentve; (1) néhány kisebb változás még nincs bejelentve; (2) a változások jelentettek VAGY nincs változás; (3) kölcsönösen aktív kommunikáció a vizsgálatot végzővel.	3	

1. ALAPELV: A VADON TERMŐ NÖVÉNYEK ÉLŐHELYÉNEK MEGŐRZÉSE

A vadon termő növények gyűjtését olyan arányban, mértékben és módon kell végezni, mely a növényfajok és azok természetes populációinak hosszú távú fenntarthatóságát szolgálja.

1.1. A célfajok védettségi státusza

A célfajok és populációik védettségi státusza rögzített és rendszeres felülvizsgálat alatt áll.

EP N°	Ellenőrzési Pont 1.1 A célfajok védettségi státusza	MAX	Pont
1.1.a	A gyűjtött növény jelenlegi védettségi státusza : (0) nem ismert/felmért; (1) néhány információ hiányos vagy elavult; (2=M) a védettségi státusz (globális, nemzeti vagy régiós) ismert és forrásmunkákban, növényleírásokban rögzített ; (3) a gyűjtési eljárások a védettségi státusz állandó vizsgálatának, vagy felülvizsgálatának megfelelően kivitelezettek.	3 2=M	
	Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.1. b (2. rész)		
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		3	2

1.2. Tudatos gyűjtési eljárások összessége

A megfelelő botanikai azonosítás, térképészet, génmegőrzés, illetve a célfajok megfigyelése és a gyűjtési tapasztalatok folyamatos értékelése szolgáltatja az alapot a gyűjtési és management eljárásokhoz.

EP N°	Ellenőrzési pont 1.2 Tudatos gyűjtési eljárások összessége	MAX	Pont
1.2.a	Az ismert, veszélyeztetett fajok figyelembevétele a gyűjtési eljárások kidolgozása során : (0) veszélyeztetett fajok gyűjtése, akkor is, ha nem vesznek részt a certifikációban; a fajok FairWild management szerinti kezelése nem tervezett; (2) kereskedelmi célra nem gyűjtenek veszélyeztetett fajokat, sem mint FairWild célfaj, sem a FairWild certifikációján kívül VAGY tervezik ezen gyűjtés befejezését 2 éven belül; (3) a gyűjtési gyakorlat teljes mértékben megfelel a fenntarthatóság követelményeinek, a gyűjtött fajok mindegyikénél törekednek a FairWild management megvalósítására.	3	
1.2.b	A gyűjtésre kijelölt növényfajok egyértelműen azonosítottak : (0) nincs hivatalos azonosítás, gyakori összetévesztés; (1) nem megfelelő alaposság az azonosításkor; (2=M) herbáriumi példányok kerülnek elhelyezésre az élőhely, illetve a faj pontos rendszertani és kereskedelmi megnevezésével; (3) kiváló növényleírás/monográfia, mely a helyi kereskedelmi nevekkal egyeztetett VAGY rendkívüli erőfeszítések annak érdekében, hogy a célfajra vonatkozó zavaros adatok tisztázódjanak.	3 2=M	
1.2.c	A célfajok geográfiai felmérése az élőhelyen : (0) térképen nem jelölt állományok, a célfajok pontos elhelyezkedéséről nincs pontos adat; (1) az élőhely meghatározása csak hozzávetőleges, azok elhelyezkedése nem pontosan ismert, vagy térképen kezdetlegesen jelölt (kézi rajz, internetről letöltött térképek), a gyűjtést irányító és a gyűjtők számára azonban jól ismert; (2=M a 2. évtől) térképeken azonosíthatóak a gyűjtési területek és a célfajok populációi (szükség esetén akár az egész gyűjtési terület); (3) a gyűjtési területek és célpopulációk részletes ismerete és dokumentációja. Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.2.c (2. rész)	3 2=M 2. évtől	
1.2.d	A térképeken egyértelműen jelöltek a főbb, potenciális szennyező források (városok, ipari	3	

EP N°	Ellenőrzési pont 1.2 Tudatos gyűjtési eljárások összessége	MAX	Pont
	tevékenység, szeméttlerakók, intenzíven művelt földek): (0) létezésük ellenére nem rögzítettek; (1) elnagyolt térképes jelölés, vagy szöveges utalás; (2) térképen és a management tervben rögzítettek/ szükség esetén gyűjtési előírások; (3) kiváló térképes jelölés és/vagy határok kijelölése a gyűjtők számára.		
1.2.e	A gyűjtési területek a mezőgazdasági földektől elkülönülnek: (0) gyűjtés intenzíven művelt területen, pl: szegélyező fákról; (1=M) gyűjtés nem művelt területeken/fák esetében kis mértékben művelt földeken, a célfajok természetes előfordulásúak, nincs szennyező forrás; (2) a gyűjtési területek egyértelműen elhatárolhatók a mezőgazdasági földektől; (3) természetes élőhelyek, ahol nincs földművelés.	3 1=M	
1.2.f	Belső gyűjtési irányelvek: (0) hiányzik az írásos, vagy egyértelmű szóbeli útmutatás; (1) következetes gyűjtési eljárások, nem írásos formában; (2=M, 2. évtől) írásos gyűjtési irányelv, mely tartalmazza a fenntartható gyűjtés hagyományos gyakorlatát; (3) a gyűjtést irányítók és végzők folyamatosan felülvizsgálják és átszerkesztik az írásos (és szóbeli) irányelveket.	3 2=M 2. évtől	
1.2.g	A gyűjtési irányelvek minden egyes célfaj/növényi rész esetében leírják a gyűjtési területet és a betakarítás módját: (0) hiányzik, vagy nagyon hiányos; (1) alapvető irányelvek; (2=M a 3. évtől) megfelelő gyűjtési irányelvek, melyek a terület- és fajspecifikus forrásértékelésen és felmérésen alapulnak és tartalmazzák a gyűjtésből kizárt területekre vonatkozó információkat; (3) mindezen felül: a gyűjtők tapasztalatainak és helyi/hagyományos gyűjtési eljárások figyelembevételével az irányelvek optimalizáltak a hatékonyabb gyakorlati megvalósítás érdekében.	3 2=M 3. évtől	
1.2.h	A gyűjtési irányelvek rögzítik a maximális gyűjtési paramétereket (mennyiség, gyakoriság, időszak): (0) nincs irányelv, hiányos adatok a gyűjtési limitekről; (1) létezik néhány alapinformáció a gyűjtési limitekről; (2=M a 3. évtől) a gyűjtési limitek egyértelműen és megfelelően definiáltak; (3) mindezen felül: a gyűjtők optimalizálják a gyűjtési irányelveket a hatékonyabb gyakorlati megvalósítás érdekében. (A maximális mennyiségek minőségi és fenntarthatósági mutatói az 1.3. pontban található)	3 2=M 3. évtől	
1.2.i	A belső gyűjtési irányelvben rögzített a célfajok minimálisan engedélyezett életkora/mérete, illetve azok élőhelye: (0) nem definiált és nem látszik egyértelmű törekvés a hiány pótlására, (1) egyértelmű törekvés az egyes életkor/méret osztályok leírására; (2=M amennyiben fennáll, lásd lent) valós és gyakorlatban is alkalmazható, a növények életkorára és méretére vonatkozó osztályok, a populációk felépítésére, regenerációjára és betelepülésére ható tényezők vizsgáltak. <i>Nem minimumkövetelmény azon esetekben, mikor nem alkalmazható közvetlenül (egyéves/évelő gyümölcsfajok, virágok, levelek, nem veszélyeztetett fajok). Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M, ha fennáll	
1.2.j	A szemétképződést megelőző gyűjtési szabályok: (0) szemét megjelenése általános; (1) a gyűjtési szabályok miatt nem megfelelő gyakorlat és szemét marad vissza; (2) a gyűjtési szabályok miatt a jó gyűjtési gyakorlat minimalizálja a szemét megjelenését; (3) rendkívüli erőfeszítések a szemétképződés ellen.	3	
1.2.k	A belső gyűjtési előírások felülvizsgálata: (0) nincs felülvizsgálat, vagy erre vonatkozó bizonyíték; (1) a felülvizsgálat nem élőhely és fajspecifikus gyűjtési tapasztalatokon alapul; (2=M a 3. évtől) a felülvizsgálat élőhely és fajspecifikus gyűjtési tapasztalatokon alapul; (3) egyértelmű törekvés a folyamatos felülvizsgálatra és a begyűjtési gyakorlat javítására a célfajok genetikai diverzitásának fenntartása, helyreállítása érdekében az egyes élőhelyeken.	3 2=M 3. évtől	
	Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.2.I (2. rész)		
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		33	22

1.3. A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke

A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke (intenzitása, gyakorisága) nem haladhatja meg a célfaj hosszú távú regenerációs képességét.

EP N°	Ellenőrzési pont 1.3 A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke	MAX	Pont
1.3.a	Az alapvető információk minden célfaj esetében írásos formában megtalálhatók (növényleírásokban, vagy egyéb dokumentumban): Latin név, növény neve, gyűjtött növényi rész, gyűjtés módja, gyűjtés ideje: (0) nincs adat; (1) hiányos adat; (2=M) megfelelő alapadat; (3) minden növény esetében kellően jól prezentált, pl: növénymonográfiák.	3 2=M	
1.3.b	A célfajok szaporodására és megújulási rátájára vonatkozó információk elérhetők (növényleírásokban vagy egyéb dokumentumban): (0) nincs információ; (1=M) nem vizsgált, de a szaporodásra vonatkozó alapinformációk elégségesek a gyűjtés fenntarthatóságához; (2) megfelelő információ; (3) részletesen vizsgált.	3 1=M	
1.3.c	A célfajokra vonatkozó irányadó információk (populáció mérete, elterjedése, felépítése (méret és életkor osztályok), reprodukciós/növekedési/regenerálódási ráták) a gyűjtés területén hozzáférhető: (0) nincs információ; (1=M 2. évtől) a gyűjtők és tanácsadók tudásán alapuló hozzávetőleges információ; (2) kutatási eredményen vagy saját adatgyűjtésen alapuló forrásértékelés; (3) a célfajokra, populációkra vonatkozó irányadó információk fejlesztése forrásértékelés és monitorozási rendszer kiépítésével a gyűjtési területen. Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.3.c (2. rész)	3 1=M 2. évtől	

EP N°	Ellenőrzési pont 1.3 A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke	MAX	Pont	
1.3.d	A célfajknál engedélyezett maximális gyűjtési mennyiségekre vonatkozó adatok milyensége: (0) nincs ésszerű maximum mennyiség, sem referencia a hosszú távú gyűjtési gyakorlathoz; (1=M) a maximális mennyiségek meghatározása hozzávetőleges, hosszú távú gyűjtési tapasztalaton vagy nem tudományos hitelességű adatokon alapul, melyek nem élőhely-, faj-specifikusak; (2) a gyűjtési mennyiségek megállapítása élőhely-és faj-specifikus forrásértékelésen és monitorozáson, illetve a gyűjtők tudásán alapul; (3) a forrásértékelés/maximális gyűjtési mennyiségek megállapítására kiváló rendszer lett kialakítva. Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.3.d (2. rész)	3 1=M		
1.3.e	A célfajok, növényi részek esetében maximálisan engedélyezett gyűjtési mennyiségek fenntarthatósága: (0) nincs információ (referencia érték vagy tapasztalat / a növényegyedekre és populációkra vonatkozó, gyűjtők általi megfigyelések); (1=M 1. évtől) nincs arra mutató jel, hogy a jelenlegi maximális gyűjtési mennyiségek visszavetnék a forrás minőségét, vagy elérhetőségét a gyűjtési területen; (2) a management tervben rögzített maximális gyűjtési mennyiségek a hozamra és regenerálódásra vonatkozó megfelelő számításokon alapulnak, a ténylegesen betakarított mennyiségnél magasabban megállapított limit; a szabályozás során az időszakos hozam, regenerációs és begyűjtési tapasztalatok is értékelésre kerülnek; (3) a maximálisan begyűjtendő mennyiségek megállapítása célzott kutatási tevékenységen alapul. Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.3.e (2. rész)	3 1=M 1. évtől		
1.3.f	A gyűjtési előírásokban korábban rögzített gyűjtés gyakoriságának fenntarthatósága: (0) a gyűjtés egyértelmű és lényeges forrás-vesztéséget okoz; (1=M 2. évtől) csupán irányadó és monitorozásból származó adat érhető el; a populációk visszaszorulásának azonban nincs jele; (2) a teljesen kifejlődött növények, növényi részek esetében a gyűjtési területen a gyűjtés mértéke nem haladja meg a megújulási rátát a célfajok esetében; (3) a gyűjtés gyakorisága jóval kisebb, mint a megújulási ráta. Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.3.f (2. rész)	3 1=M 2. évtől		
1.3.g	A gyűjtés engedélyezett periódusai: (0) nem definiált VAGY az adott időszakokban a gyűjtés nem fenntartható; (1) a hagyományos gyűjtési időszakok - tényleges reprodukciós ciklusok figyelembevételével, a populációk visszaszorulásának azonban nincs jele; (2) az engedélyezett gyűjtési periódusok megbízható, gyakorlati mutatókon (szezonalitás, csapadékos, virágzási és gyümölcserési időszakok) és a célfajok reprodukciós ciklusára vonatkozó információkon alapulnak; (3) az engedélyezett gyűjtési időszakok felállítása a forrásmunkák értékeléséből származó tudományos adatokon alapul.	3		
1.3.h	Összevont feljegyzések a begyűjtött mennyiségekről (területre és évre vonatkoztatott értékek): (0) nincs feljegyzés vagy adat; (1) hozzávetőleges áttekintése a begyűjtött mennyiségeknél, mely egyszerű felvásárlási feljegyzéseken alapul; (2=M 3. évtől) a megfelelő adatok összevontan regisztráltak; magukban foglalva mindazon információt, mely a gyűjtés hosszú távú fenntarthatóságát igazolja (életkor és méretosztályok, amennyiben ide vonatkozik); (3) igen jó és megbízható felvásárlási dokumentáció és a vonatkozó adatok összesítése. <i>Az első certifikációhoz → a jövőben alkalmazni kívánt adattörzsi rendszer bemutatására van szükség.</i>	3 2=M 3. évtől		
1.3.i	Összevont feljegyzések a gyűjtés aktuális időszakairól és gyakoriságáról: (0) nincs információ; (1) a felvásárlási feljegyzésekből csupán alapinformációk elérhetőek, melyek nincsenek összesítve; (2) az aktuális gyűjtési időszakokra és gyakoriságra vonatkozó megfelelő információk elérhetőek, melyek igazolják a gyűjtési előírásoknak történő megfelelést; (3) kiváló áttekintő munka a gyűjtési gyakorlatról. <i>Első certifikáció → (2) amennyiben az ide vonatkozó információk összegyűjtése megtörténik.</i>	3		
1.3.j	Azon eset értékelése, mely során a gyűjtő a FairWild programban nem szereplő más felvásárlónak is eladja áruját: (0) a certifikált gyűjtési-management eljárásban nincs rögzítve a begyűjtött mennyiség teljes mértéke a gyűjtési területen; (1) a más cégek által gyűjtött, hozzávetőlegesen kiszámított mennyiségekre vonatkozó adatok elérhetőek; (2) az összes eladott mennyiség regisztrált az eladási naplóban, mely magában foglalja az összesített, begyűjtött mennyiségre vonatkozó dokumentációt/feljegyzéseket – a gyűjtésben érdekelt cégek összehangolt munkája során egyesíthetők az adatok, így a területre vonatkozó teljes begyűjtött növény mennyiség megadható; (3) a különböző, gyűjtést végző cégek között jó és aktív az együttműködés. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3		
1.3.k	A megfelelő kivitelezést elősegítő összevont, begyűjtésre vonatkozó információk: (0) feljegyzés vagy adat nem elérhető, vagy a begyűjtött mennyiségekkel egyértelműen megszegi a fenntartható gyűjtésre vonatkozó előírásokat → <i>részletek megadása</i> ; (1) az egyszerű feljegyzések lehetőséget adnak néhány összevetésre a gyűjtési szabályokkal, a túl-gyűjtésnek nincsenek jelei; (2) a begyűjtésre vonatkozó adatok a gyűjtési előírásoknak megfelelnek (tartalmazzák a max. engedélyezett mennyiségeket, méret kategóriákat, stb.); (3) a begyűjtött mennyiségek lényegesen kisebbek a maximálisan engedélyezetténel. Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 1.3.l (2. rész)	3		
TELJEN PONTSZÁM		MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		33	22	

2. ALAPELV: A KEDVEZŐTLEN KÖRNYEZETI BEHATÁSOK ELLENI VÉDELEM

A gyűjtés során felmerülő káros környezeti behatások megelőzése a gyűjtési terület mellett fekvő élőhelyek és az egyéb növényfajok esetében.

2.1. Veszélyeztetett növényfajok és élőhelyek

A ritka előfordulású, veszélyeztetett növényfajok és élőhelyek, melyekre a célfajok gyűjtése negatív hatást gyakorolhat, védettek és jól azonosíthatóak.

EP N°	Ellenőrzési pont 2.1 Sérülékeny fajok és élőhelyek	MAX	Pont	
2.1.a	Bármely, ritka előfordulású, veszélyeztetett fajra vagy élőhelyre (melyekre a célfajok gyűjtése valószínűleg hatást gyakorol) vonatkozó információk: (0) nincs arra vonatkozó adat, hogy a gyűjtési területen sérülékeny faj vagy terület található, adatgyűjtésre nincs hajlandóság; (1=M 2. évtől) a helyi tapasztalatok és gyűjtők tudásán alapuló előzetes adatgyűjtés, elősegítve ezzel egy általános felmérést, mely biztosítja, hogy a gyűjtés nagy valószínűséggel nem fog hatást gyakorolni a sérülékeny fajokra, élőhelyekre; (2) a növényi forráskezelésben jártas szakemberrel történő konzultálás, a management terv így megfelel mindazon elvárásnak, mely biztosítja a gyűjtés területén a sérülékeny fajok és élőhelyek védelmét a negatív behatásoktól; (3) a célfajok gyűjtésekor fellépő negatív behatások előzetes felmérése forrásértékeléssel és monitorozási rendszerek felállításával a sérülékeny fajok és területek esetében, a gyűjtési területeken.	3 1=M 2. évtől		
2.1.b	Az önkéntes szabálykövetés további lépései (nem előírt követelmények): A célfajok ökoszisztémájának speciális működése: (1) az ökoszisztéma speciális működésére vonatkozó előzetes felmérés; (2) a növényi forráskezelésben jártas szakemberrel történő konzultálás, megfelelő információk szerepeltetése a management tervben, mely elősegíti mindazon negatív behatások elleni védelmet, melyek az adott ökoszisztémát veszélyeztetik a célfaj gyűjtése során; (3) az ökoszisztéma speciális működésére vonatkozó információk előzetes felmérése forrásértékeléssel és monitorozási rendszer felállításával.	(3)		
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		6	2	

2.2. Élőhelyek (tájvédelmi) kezelési módja

A gyűjtéshez kapcsolódó management eljárások nem gyakorolhatnak káros hatást az ökoszisztéma változatosságára, működésére.

EP N°	Ellenőrzési pont 2.2 Élőhelyek (tájvédelmi) kezelési módja	MAX	Pont	
2.2.a	A gyűjtési területen ismert bármely élőhely-kezelési gyakorlat alkalmazása: (0) nem ismert; (1) csak általánosságban ismert, írásban nem rögzített; (2) management tervben rögzített; (3) a célfajra kidolgozott management terv által aktívan koordinált.	3		
2.2.b	A gyűjtési gyakorlathoz és management eljárásokhoz kapcsolódó negatív behatások azonosítása és monitorozása a gyűjtés területén (pl: a betakarítási károk, az ökoszisztéma megváltozása): (0) nincs monitorozás, a már létező vagy potenciális negatív hatásokat nem ismerik; (1) részletes leírás, monitorozás nincs, de egyértelmű, hogy nincs vagy nagyon alacsony annak kockázata, hogy a gyűjtés negatív hatást gyakorol; (2) a management tervben rögzített és ellenőrzött; (3) kiválóan rögzített és ellenőrzött.	3		
2.2.c	A gyakorlatban alkalmazott betakarítási módok és eszközök megfelelőek: (0) a gyűjtés okozta élőhely károsodás nyilvánvaló; (1) a károsodás mértékének csökkentése definiált, de még nem alkalmazott; (2=M 3. évtől) nincs élőhely károsodás vagy management tervben rögzített és a gyűjtési helyen kivitelezett megfelelő stratégia megakadályozza az élőhely károsodását; (3) a gyűjtés által okozott élőhely-károsodás elkerülése végett rendszeres monitorozás történik.	3 2=M 3. évtől		
2.2.d	A biogazdálkodásra vonatkozó szabványok által tiltott anyagok használata (pl: műtrágyák): (0) az elmúlt három évben különböző területeken alkalmaztak tiltott szereket; (1) kis mennyiségű alkalmazásuk előfordulhat, de kidolgozott rendszer a gyűjtésből történő kizárásukra; (2=M) tiltott szereket nem VAGY csak meghatározott területen alkalmaznak, mely területeket hatékonyan ki lehet zárni a gyűjtésből ; (3) a biogazdálkodásnak megfelelően, egyértelműen dokumentált gyűjtési időszakok, tiltott szerek nélkül.	3 2=M		
2.2.e	A tájvédelmi szint és a célfajok intenzív gyűjtésének hatása a sérülékeny fajokra és ökoszisztémákra (gyűjtési eljárások kidolgozása a fajok közötti kompetíció csökkentésére a célfajok növekedésének elősegítésével, a fajszám növelése): (0) az eljárások megtalálhatók, hatástanulmányok nélkül; (1=M) megfelelő hatástanulmány elemzéssel található meg az eljárások a management tervben; (2) a monitorozásnak köszönhetően dokumentált és bizonyított, hogy a gyűjtési eljárások nem járnak negatív hatással a sérülékeny fajokra és ökoszisztémákra a gyűjtés területén; (3) speciális erőfeszítések a már létező management eljárások javítására. <i>Amennyiben nem áll fent → (2)</i>	3 1=M		
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		15	10	

3. ALAPELV: A HATÁLYOS JOGSZABÁLYOKHOZ, RENDELETEKHEZ ÉS EGYEZMÉNYEKHEZ TÖRTÉNŐ IGAZODÁS

A gyűjtés és az ehhez kapcsolódó management tevékenységek megfelelése a legitim, birtoklásra vonatkozó rendelkezéseknek, illetve a hatályos jogszabályoknak, rendeleteknek és egyezményeknek.

3.1. Birtoklás, felhatalmazás management tevékenységre és használati jogok

A gyűjtőknek és felvásárlóknak általuk is ismert, egyértelmű joguk és felhatalmazásuk van a növényi célforrások használatára, kezelésére.

EP N°	Ellenőrzési pont 3.1 Birtoklás, felhatalmazás management tevékenységre és használati jogok	MAX	Pont	
3.1.a	A gyűjtési terület(ek) egyértelmű meghatározása: (0) nem definiált; (1) pontatlan; (2=M 2. évtől) a terület egyértelműen meghatározott és körülhatárolt, mely határok a gyűjtők tapasztalatainak megfelelően lettek kialakítva; (3) kiváló rendszer. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M 2. évtől		
3.1.b	Tulajdonjog, birtoklás vagy felhasználási jogok részletezése a gyűjtési területen: (0) nem ismert; (1) félhivatalos/nem egyértelműen tisztázott gyűjtési megállapodások; (2) részletes és időarányos, mely biztosítja a forráskezelésre vonatkozó management terv célkitűzéseinek megvalósulását; (3) egyedüli felhasználó, működő engedélyezési rendszerrel.	3		
3.1.c	Tulajdonjogok, birtoklás és felhasználási jogok átfogó rendszere, mely biztosítja, hogy a minőség-biztosított gyűjtési tevékenységet a tulajdonos(ok) vagy egyéb, jogosult területhasználók más irányú tevékenysége nem veszélyezteti: (0) nagyfokú konfliktusok; (1) más területhasználókkal szemben kis fokú konfliktus lehetősége; az együttműködés irányába az első lépések megtétele; (2) nincs konfliktus VAGY a gyűjtési eljárások más felhasználók management tervében is rögzítésre kerülnek, annak érdekében hogy többes területhasználat esetében is biztosítva legyen a fenntartható gyűjtés; (3) kivételes erőfeszítések a többes felhasználás fenntarthatóságának elősegítésére.	3		
3.1.d	Működő szabályozási rendszer a nem engedélyezett tevékenységek megakadályozására: (0) egyértelműen azonosíthatóak illegális tevékenységek; (1) nincs működő szabályozási rendszer, de nincs konfliktus, illetve a gyűjtési tevékenység nem veszélyeztetett; (2) működő szabályozási rendszer VAGY olyan gyűjtési management eljárások, melyek biztosítják a gyűjtési terület sértetlenségét; (3) a gyűjtési tevékenység szorosan összekapcsolódik/támogatja a szabályozási rendszert.	3		
3.1.e	Gyűjtési engedélyek/egyértelmű megállapodások/a gyűjtési terület használatának feltételei: (0) a követelmény ellenére nincs engedély; (1) meglehetősen szabályszerűtlen használati rendszer; (2=M) érvényes gyűjtési engedély/megállapodás az összes gyűjtött növényfaj esetében. Amennyiben engedélyezési rendszer nem létezik, úgy a gyűjtési management eljárások által igazolt a gyűjtött növényforrásokhoz kapcsolódó gyűjtési és használati jog – pl.: tradicionális felhasználási rendszerek.	2 2=M		
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		14	10	

3.2. Jogszabályok, rendeletek és közigazgatási követelmények

A gyűjtésnek és az ehhez kapcsolódó management tevékenységeknek meg kell felelniük minden nemzetközi egyezménynek, nemzeti és helyi jogszabálynak, rendeleteknek és közigazgatási követelménynek, ideértve a védett növényfajokra és élőhelyeikre vonatkozó előírásokat is.

EP N°	Ellenőrzési pont 3.2 Jogszabályok, rendeletek és közigazgatási követelmények	MAX	Pont	
3.2.a	A gyűjtésre (ideértve a kutatási és biológiai célú tevékenységet is) vonatkozó jogi, szabályozási és közigazgatási követelmények ismerete és kivitelezése: (0) egyáltalán nem ismert; (1) csak alapjaiban értelmezett; (2) a gyűjtési eljárásban ismert és értelmezett; (3) gyakorlott, tapasztalt munkavállalók.	3		
3.2.b	A management terv, tevékenységek, munkavégzési utasítások és szerződések a vonatkozó jogi, szabályozási és közigazgatási követelményeknek megfelelnek, ide sorolva a kapcsolódó management és export tevékenységeket – a megszorítás alá tartozó fajok exportjának engedélyezése: (0) nem teljesül egyértelműen, az alkalmazottak nem ismerik a vonatkozó szabályokat; (2=M 3. évtől) a követelményeknek megfelel; (3) meghaladja a követelményeket.	3 2=M 3. évtől		
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		6	4	

4. ALAPELV: A HELYI SZOKÁSJOGOK ÉS HASZONSZERZÉSI JOGOK TISZTELETBEN TARTÁSA

A 'helyi közösségek' és a 'bennszülött lakosság' vadon termő növények gyűjtésére és élőhelyeik kezelésére vonatkozó szokásjogának elismerése, tiszteletben tartása és védelme.

4.1. Hagyományos felhasználás, szokások, hozzáférési jogok és kulturális örökség

A helyi közösségek vagy a bennszülött lakosság törvényes vagy szokásjogon alapuló birtoklási vagy használati joga és annak szükséges kiterjesztése, a gyűjtés területén megszerzett tradicionális tudásanyagának, vagy a növényi források védelmére.

EP N°	Ellenőrzési pont 4.1 Hagyományos felhasználás, szokások, hozzáférési jogok és kulturális örökség	MAX	Pont
4.1.a	A törvényes- vagy szokásjogok, hagyományos felhasználás és gyakorlat, illetve a kultúra és vallás jelentőségének ismerete a célfajok, egyéb fajok és azok élőhelyeinek vonatkozásában: (0) egyáltalán nem ismertek; (1) csak néhány információ hozzáférhető; (2) a gyűjtési eljárásokhoz kapcsolódó ismeretek meglehetősen jók; (3) a gyűjtési eljárásokhoz kapcsolódó ismeretek nagyon jók, kutatómunka és konzultációs tevékenység a törvényes- és szokásjogok megismeréséhez.	3	
4.1.b	Hagyományos felhasználás/gyakorlat és a helyi szokásokon alapuló hozzáférési jogok (ideértve a célfajokra vonatkozó kulturális és vallási befolyásoltságot és bármely haszonmegosztási intézkedést): (0) a management tervből hiányzik/nem esik megfontoltság alá; (1) néhány pontban kis mértékben tekintetbe vett, de a management tervben nem található meg egyértelműen; (2=M 3. évtől) a forrásértékelésben vagy a management tervben megtalálható; (3) kutatott és azonosított, a jobb megismeréshez átfogó támogatás áll rendelkezésre (helyi patikák létrehozásának elősegítése, a gyógynövényes szakemberek támogatása/gyógynövényes továbbképzés/a tradicionális felhasználás bejegyzése és dokumentálása vagy támogatása/támogatások/a kulturális-vallási felhasználási módok megőrzése, amennyiben indokolt). – <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M 3. évtől	
4.1.c	A célfajok gyűjtéséhez kapcsolódó tevékenységek lehetséges hatása a hagyományos felhasználásra/gyakorlatra, hozzáférési jogokra és a kulturális örökségre a gyűjtés területén: (0) nem esik megfontolás alá/a ténylegesen fellépő hatások nem ismertek; (2) írásos hatáselemzés (mely tartalmazza a gyűjtők tapasztalatait); (3) komoly erőfeszítések a hagyományos felhasználás/gyakorlat és szokásjogok jobb megismeréséhez, vizsgálatához, és mindazon intézkedés megtétele, mellyel megakadályozható a társadalmi normák felbomlása. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3	
4.1.d	Azon intézkedések megtétele, melyek segítségével elkerülhető a törvényes-vagy szokásjogok, növényi források, egészség-biztonság vagy a helyi közösségek, bennszülött lakosság megélhetésének csökkenése vagy sérülése: (0) a gyűjtés egyértelmű negatív hatást gyakorol a helyi közösségekre; (1) kis mértékű erőfeszítés a veszteségek mérséklésére; (2=M) megfelelő lépések megtétele, melyek biztosítják, hogy a gyűjtés/kereskedelmi célú felhasználás nem veszélyezteti vagy ássa alá a törvényes- vagy szokásjogokat és azok gyakorlati megvalósulását; (3) a szokásjogok és a hagyományos tudásanyag fennmaradásának támogatása (közösségi és/vagy politikai szinten). <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M	
4.1.e	Tisztességes kárpótlás és panaszkezelési rendszer a helyi közösségek számára okozott nagymértékű károk vagy veszteség enyhítésére: (0) az okozott károk/veszteségeket nem veszik tekintetbe; (1) kismértékű erőfeszítés és kommunikáció a kárpótlásról; (2=M 3. évtől) nagymértékű károkozás esetén tisztességes kárpótlás biztosítása. A panaszok kezelésének hatékonyan működő rendszere, ide értve a gyűjtés időszakos leállítást is; (3) kiváló kárenyhítési/kárpótlási rendszer, mely magában foglalja azon szerződéses és egyéb eljárásokat, melyek a hasznok és széleskörű pénzbeli és nem pénzbeli bevételek újraelosztásáért felelnek. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M 3. évtől	
4.1.f	Elérhetőség, hozzáférhetőség és a célforrások (pl: gyógynövények) minőségi paraméterei a helyi és hagyományos felhasználás számára: (0) a gyűjtés miatt fontos növényi források váltak elérhetetlenné a helyi felhasználás számára; (1=M) néhány korlátozás, de megfelelő hozzáférés biztosítása a forrásokhoz; (2) a kereskedelmi célú gyűjtés nem csökkenti a forrásokat; (3) a célfajok helyi felhasználásának, illetve a helyi/hagyományos gyógynövény-felhasználási tudással rendelkezők gyűjtési jogának elősegítése/támogatása.	3 1=M	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		18	12

4.2. Haszonmegosztás

A helyi közösségekkel és bennszülött lakossággal kötött megállapodások az élőhelyek tisztázott birtokviszonyain, a hozzáférési jogokon, a management követelményeken és a növényforrások valós értékén kell alapulniuk; tisztességes és jogszerű részesedést biztosítva az összes partnernek.

EP N°	Ellenőrzési pont 4.2 Haszonmegosztás	MAX	Pont
4.2.a	Forrás-hozzáférési és a haszonmegosztásra vonatkozó (HHM) megállapodások a helyi közösségekkel és/vagy bennszülött lakossággal: (0) nincsenek HHM megállapodások; (1) kevés erőfeszítés, csupán félhivatalos megállapodások; (2=M 3. évtől) írásos és kölcsönösen elfogadott, tisztességes és igazságos megállapodások a források felhasználásáról, a kapcsolódó tradicionális ismeretanyag elérhető; a teljes körű HHM megállapodások már legalább előkészítés alatt állnak; (3) teljes körű, a felek között a helyszínen kötött HHM megállapodások, melyekben rögzítettek a hagyományos tudást birtoklók és a helyi közösségek képviselőinek igényei, szükségletei, a különleges esetek. A HHM megállapodások azon tradicionális tudással rendelkezők érdekeit is figyelembe veszik, akik egyébként nem érintettek ezen megállapodásokban. <i>Amennyiben nem alkalmazható (Lásd auditor feljegyzési útmutató) → (2)</i>	3 2=M 3. évtől	
4.2.b	Megállapodások: (0) egyáltalán nincsenek; (1) kiegészítésre szorulnak; (2=M) a nemzetközi és nemzeti jogi és egyéb szabályozással összhangban állnak, magukban foglalva a HHM megállapodásokat is, egyben védve a tradicionális ismeretanyagot is; (3) a jogi elvárásokat meghaladó, a legjobb gyakorlatnak megfelelő. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M	
4.2.c	A források felhasználásához, a haszonmegosztáshoz és a tradicionális tudás használatához kapcsolódó megállapodások: (0) az aláírást megelőzően a helyi közösségek/bennszülött lakosság nem értett egyet a megállapodással, vagy nem volt jól informálva; (1) a helyi közösségek csak alapinformációkkal rendelkeztek; (2=M 2. évtől) a forrást biztosító közösség és a tradicionális tudást birtoklók előzetes hozzájárulást (EH) adnak; kölcsönösen előnyös feltételeket szabnak, mely által biztosított ezen tudásanyag hozzáférhetősége, illetve annak felhasználásából származó haszon igazságos elosztása. (Új felhasználási területen újabb EH szükséges); (3) körültekintően létrehozott és partnerségen alapul, a felek alkura való hajlandóságának és jogi képzettségének figyelembevételével (pl: biztosított független jogi szaktanácsadás). <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M 2. évtől	
4.2.d	A tudományos, helyi, ipari és egyéb releváns tudás/információ forrás megjelölésén alapuló megállapodások, a forrás értékének figyelembevételével: (0) a közösségek elől egyértelműen titkolt információk; (1) mindkét oldalon kis mértékű kutatómunka/ismeretanyag; (2=M 2. évtől) a megállapodások naprakész információkat tartalmaznak; a forrás értékének figyelembevételével a vonatkozó információk szabadon és nyíltan megoszthatók; (3) teljesen egyértelmű megállapodások, melyekben minden vonatkozó információforrás megtalálható. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M 2. évtől	
4.2.e	A megállapodások értékelése: (0) igazságtalan; (2) igazságos ; (3) kifejezetten tisztességes. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3	
4.2.f	A gyűjtési eljárás helyi közösségre gyakorolt pozitív hatása: (0) nincs pozitív hatás, sőt negatív hatás érvényesül (pl: a tradicionális felhasználás visszaszorul, szent értékek sérülnek); (1) kismértékű, helyben érvényesülő pozitív hatás; (2) a gyűjtési és feldolgozási eljárások irányítási módja erősíti és változatossá teszi a helyi gazdaságot (pl: foglalkoztatottság, tulajdonjog, befektetések); (3) egyértelmű, helyi pozitív hatás.	3	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		18	12

5. ALAPELV: A GYŰJTŐK ÉS FELVÁSÁRLÓK KÖZÖTTI TISZTESSÉGES, SZERZŐDÉSES JOGVISZONY ELŐSEGÍTÉSE

A gyűjtőknek saját szervezeteik és hozzáférési lehetőségük van mindazon szükséges információhoz, melyek segítségével egyértelműen bizonyíthatják érdekeltységüket a FairWild prémiumra vonatkozó döntéseiben. Semmilyen társadalmi csoport nem kerülhet diszkriminatív megkülönböztetés alá.

5.1. Tisztességes, szerződéses jogviszony

A gazdasági viszony a gyűjtők és a felvásárlók között egyértelmű és tisztességes, biztosítva a lehetőséget a gyűjtők számára olyan döntések meghozatalában, melyek a prémiumok felhasználására, vagy az árkalkulációra vonatkoznak.

EP N°	Ellenőrzési pont 5.1 Tisztességes, szerződéses jogviszony	MAX	Pont
5.1.a	A felvásárlónak eladható mennyiségre vonatkozó információ: a gyűjtő: (0) nem kap információt; (2) hozzávetőleges mennyiségekről alapinformációkkal rendelkeznek; (3) a felvásárló és gyűjtő közötti információáramlás kiváló.	3	
5.1.b	A gyűjtők és gyűjtést irányítók közötti viszony: a gyűjtővel: (0) rosszul bántanak (a szerződéses viszony nem jó, de elfogadható); (2) jó bánásmód - szerződéses jogviszony; (3) kiváló bánásmód.	3	
5.1.c	A gyűjtési eljárások célja, olyan, hosszú távú gyűjtésre vonatkozó megállapodások megkötése, ahol a szerződéseket: (0) gyakran érvénytelenítik; (2) csak indokolt esetben érvénytelenítik (pl: rossz minőség, csökkenő eladás), a gyűjtők megfelelő értesítést kapnak; (3) többnyire hosszú távra kötik, melyek szoros együttműködést biztosítanak a gyűjtőkkel.	3	

EP N°	Ellenőrzési pont 5.1 Tisztességes, szerződéses jogviszony	MAX	Pont
5.1.d	Jog a gyűjtési tevékenység felmondásához: A gyűjtők felmondása: (0) nem lehetséges; (1) hivatalosan engedélyeztetett, de problémás lehet; (2) elfogadható, korrekt időhatárral történik.	2	
5.1.e	Kommunikáció és a gyűjtők érdekeinek figyelembevétele: A gyűjtési eljárás során: (0) a gyűjtők véleményét nem hallgatják meg, nincs párbeszéd; (1) esetenkénti megbeszélés néhány gyűjtővel az árakról és (ha felmerül) a FairWild fejlesztési terveiről; (2=M 2. évtől) nyílt párbeszéd a FairWild vonatkozó pontjairól pl: a gyűjtők képzéséről és annak elősegítéséről, hogy érdekképviseleti szervezet alakuljon, a legfontosabb kérdések (árak, prémiumok felhasználása, a gyűjtőket érintő legfontosabb üzleti fejlesztések) megvitatásáról; (3) rendszeres véleménycsere a gyűjtőkkel VAGY hivatalos gyűjtői szervezet.	3 2=M 2. évtől	
5.1.f	Megfelelő szervezet, mely képviseli a gyűjtők érdekeit a gyűjtést irányítók felé, és biztosítja részvételüket a FairWild prémium döntéseiben: (0) nincs demokratikus szervezet, se részvétel; (2) a gyűjtők szavazati joggal rendelkeznek, a megválasztott képviselő részt vesz az érdekképviseleti szervezet munkájában, gyűjtést végzetető cégekkel tárgyal a legfontosabb kérdésekről (pl: árak), hozzászólási joga van a FairWild prémiumra vonatkozó döntésekhez; (3) nagyon jól és tevékenyen működő gyűjtői szervezetek.	3	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		17	12

5.2. A gyűjtőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés kizárása

A gyűjtőkkel szemben faji hovatartozásuk, bőrszínük, etnikai származásuk, vallásuk, nemiségük vagy politikai nézeteik miatt nem állhat fenn diszkrimináció, a regisztrált gyűjtők körében a nők arányának növelése támogatandó.

EP N°	Ellenőrzési pont 5.2 A gyűjtőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés kizárása	MAX	Pont
5.2.a	Céggpolitika vagy cégszabályzat (vagy hasonló, hatékonyan működő útmutató): (0) egyértelműen korlátozzák a munkavállalást; (1) részben korlátozzák a munkavállalást; (2=M) faji hovatartozás, bőrszín, vallási nézet, nemiség, politikai vélemény, nemzetiség vagy a szociális háttér alapján nem korlátozzák a munkavállalást; (3) a hátrányos helyzetű csoportok egyértelmű támogatása a munkavállalás során.	3 2=M	
5.2.b	A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (a nők kivételével): (0) módszeresen ki vannak zárva; (2) nincsenek módszeresen kizárva a regisztrált gyűjtők köréből (még ha nincs is ténylegesen igazolva); (3) gyűjtőkké válásuk és tevékeny részvételük különböző szervezetek (érdekképviseleti szerv, FairWild Prémium Bizottság, stb.) munkájában egyértelműen támogatott.	3	
5.2.c	A gyűjtőkre (tekintet nélkül szociális háttérükre, nemükre, faji hovatartozásukra, stb.) azonos feltételek vonatkoznak (szerződés, bér, stb.): (0) igen eltérő szerződési feltételek; (1) kissé eltérő szerződési feltételek, de módszeres megkülönböztetésnek nincs jele; (2=M 2. évtől) mindenkire azonos feltételek vonatkoznak; (3) kimagasló erőfeszítések annak érdekében, hogy jó feltételeket biztosítsanak még a leszakadó társadalmi csoportok számára is VAGY helyi kontextusban igen jó általános feltételek.	3 2=M 2. évtől	
5.2.d	A nők: (0) ki vannak zárva; (1) nincsenek kizárva, de gyűjtésben nem vesznek részt; (2) nincsenek kizárva a gyűjtői regisztrációból, és legalább néhány gyűjtő nőnemű. A regisztrált gyűjtők feleségei részt vehetnek találkozókön és képzéseken; (3) a nőket tevékenyen támogatják, hogy részt vegyenek a gyűjtésben, vagy teljes jogú tagjai legyenek a gyűjtői csoportoknak VAGY a regisztrált gyűjtők között magas a nők aránya.	3	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		12	8

6. ALAPELV: A GYERMEKMUNKA KORLÁTOZÁSA A GYŰJTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK SORÁN

A gyűjtők által végzett tevékenység során lényeges gyermekmunka nem vehető igénybe.

6.1. Gyermek és fiatalok gyűjtők

A gyűjtők által végzett tevékenység során lényeges gyermekmunka nem vehető igénybe.

EP N°	Ellenőrzési pont 6.1 Gyermek és fiatalok	MAX	Pont
6.1.a	A gyűjtést végzetető cég: (0) szerződéssel foglalkoztat néhányat; (2=M) 15 évnél fiatalabb gyermeket nem szerződtetnek gyűjtőnek. <i>Ha mégis → terv bemutatása arról, hogyan fog a szerződéses gyermekmunka megszűnni 1 éven belül, illetve hogyan biztosítható ez idő alatt a gyermekek egészségének, fejlődésének védelme, biztonsága a munkavégzés során.</i>	2 2=M	
6.1.b	Amennyiben a cég 15-18 év közötti fiatalokat szerződtet: (0) veszélyes munkát végeznek/nincs ellenőrzve; (2=M 2. évtől) körültekintően ellenőrzött, hogy a végzett tevékenység a fiatalok egészségét, annak biztonságát, fejlődését nem veszélyezteti.	2 2=M 2. évtől	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		4	4

6.2. A gyűjtők és a gyermekek közötti szerződéses jogviszony

A gyűjtők munkájukhoz segítségként nem szerződtesethetnek gyermekeket.

EP N°	Ellenőrzési pont 6.2 A gyűjtők és a a gyermekek közötti szerződéses jogviszony	MAX	Pont
6.2.a	Gyűjtési munkára vagy annak segítésére, a gyűjtők által szerződtesített 12 év alatti gyermekek (a saját szülei munkáját segítők nem tartoznak ide - lásd 6.3-as pont): (0) esetenként 12 év alatti gyermek is szerződtesített; (2=M) a gyűjtők munkájának segítéséhez 12 évnél fiatalabb gyermek nem szerződtesített. Amennyiben továbbra is szerződtesítenek gyermekeket → az eljárás során be kell mutatni egy felelős tervet, hogyan lehet csökkenteni és kivonni a gyermekmunkát. A gyermekek csak veszélytelen munkát végezhetnek.	2 2=M	
6.2.b	Gyűjtési munkára vagy annak segítésére SZERZŐDTESETT 12-15 év közötti gyermekek: Az ebbe a korcsoportba tartozó gyermekek: (0) lényeges mennyiségű munkát végeznek; (2=M 2. évtől) esetenként zsebpénz szerzés céljából, iskolaidőn kívül végzett könnyű és nem veszélyes munka végzése. Nem több mint kb. 2 óra/nap. Ha ezen életkorú gyermekek veszélyes munkát végeznek → terv kidolgozása a helyzet javítására és a veszélyes munkavégzés megakadályozására; (3) a gyűjtők nem szerződtesítenek gyermekeket.	3 2=M 2. évtől	
6.2.c	Gyűjtési munkára vagy annak segítésére, a gyűjtők által SZERZŐDTESETT fiatalok (15-18 év között): (0) fennáll; (2=M) olyan típusú munkában nem vesznek részt , mely az egészségük biztonságát veszélyezteti, vagy visszaveti fejlődésüket VAGY nem áll fenn. Ha fennáll → fejlesztési tervre van szükség.	2 2=M	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		7	6

6.3. A szülei munkáját segítő gyermekek

Csak korlátozott mennyiségű munka engedélyezett, kizárólag felügyelet mellett.

EP N°	Ellenőrzési pont 6.3 A szülei munkáját segítő gyermekek	MAX	Pont
6.3.a	A szülei gyűjtési munkáját vagy a feldolgozást segítő 12 év alatti gyermekek: 12 év alatti gyermekek: (0) sok munkát végeznek; (1) néhány lényeges munka elvégzése, több mint 2 óra/nap időtartamban; (2=M 2. évtől) a gyűjtési tevékenységhez kapcsolódó, csak nagyon könnyű és nem veszélyes munka végzése: rendszeresen kevesebb, mint kb. 2 óra/nap időtartamban; szülői felügyelet mellett, az iskolai kötelezettségeket nem veszélyeztetheti; (3) 12 évnél fiatalabb gyermek egyáltalán nem vesz részt a gyűjtésben, az oktatás fontosságának és a gyermekmunkára vonatkozó feltételek nagy fokú ismerete. Amennyiben 12 évnél fiatalabb gyermek továbbra is komoly vagy veszélyes munkát végez, úgy az eset egyedi elbírálás alá kerül → a szükséges eljárást és tervet a gyűjtőkkel együtt kell kidolgozni, mely célja ezen veszélyes tevékenységek végzésének megakadályozása, a gyermekmunka fokozatos csökkentése/megszüntetése, az iskolai jelenlét erősítése. A változásokat éves szinten kell bemutatni.	3 2=M 2. évtől	
6.3.b	A szülei munkáját segítő 12-15 év közötti gyermekek: (0) gyakori előfordulása, a gyermekek napi több óra munkát végeznek; (1) esetenként, néhány gyűjtőnél; (2=M 2. évtől) nem végeznek LÉNYEGES munkát (több mint 3 óra/nap iskolaidőben vagy kb. 7 óra szünidőben); a munka az életkornak megfelelő és nem veszélyes; (3) a 12-15 év közötti gyermekek egyáltalán nem végeznek rendszeres gyűjtési vagy feldolgozási munkát (de néhány tevékenységet nyomon követhetnek tanulási céllal); az oktatás szükségességének és a gyermekmunkára vonatkozó feltételek nagy fokú ismerete. Amennyiben az ide tartozó életkorú gyermekek lényeges vagy veszélyes munkát végeznek, úgy lásd a 6.3.a. pont megjegyzéseit.	3 2=M 2. évtől	
6.3.c	A szülei gyűjtési munkáját vagy a feldolgozást segítő 15-17 év közötti fiatalok: (0) végeznek munkát; (2) a egészségük biztonságát, vagy testi fejlődésüket veszélyeztető munkában nem vesznek részt VAGY szülei munkáját nem segítik.	2	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		8	6

7. ALAPELV: A GYŰJTŐK ÉS SZERVEZETEIK SZÁMÁRA KÜLÖNBÖZŐ JUTTATÁSOK BIZTOSÍTÁSA

A piaci közvetítők részvétele minimalizált, a gyűjtők számára tisztességes árgarancia biztosított, a közösségek társadalmi fejlődése a FairWild Premium program által támogatott.

7.1. Tisztességes felvásárlási árak és fizetési eljárás biztosítása a gyűjtők számára

A jó gyűjtési gyakorlat hosszú távon tisztességes árakat eredményez, melyhez egyértelmű ár kalkuláció szükséges. Az árképzési folyamatban, a minél rövidebb kereskedelmi utak fenntartásában és az időben történő kifizetések megvalósulásában a gyűjtők is szerepet vállalnak.

EP N°	Ellenőrzési pont 7.1 Tisztességes felvásárlási árak és fizetési eljárás biztosítása a gyűjtők számára	MAX	Pont
7.1.a	Költségkalkuláció: A gyűjtést szervező: (0) nem rendelkezik költség-kalkulációval; (1) nincs egyértelmű költség-kalkulációja, de alapvetően ismeri a kapcsolódó költségeket; (2=M 3. évtől) rendelkezik legalább egy alap költség-kalkulációval, mely magában foglalja a gyűjtés, felvásárlás, feldolgozás és rezszi költségeit, a gyűjtők bérért, a profitot, eladási árakat, forráskezelést, a fenntarthatóságra vonatkozó management/monitorozási tevékenységet; (3) jól ismeri és elemzi a felmerülő költségeket.	3 2=M 3. évtől	
7.1.b	A költség- és ár kalkulációs rendszer átvilágíthatósága: Az adott cég: (0) nem; (1) igen kis mértékben; (2) elegendő mértékben átvilágítható; (3) költség- és ár kalkulációs rendszere igen részletes (pl: a gyűjtők szervezetei felé is ad információt), a gyűjtőknek fizetett árakról nyílt párbeszédet folytat.	3	
7.1.c	A gyűjtők kifizetése: (0) esetenként nem/nagyon későn történik meg vagy igazságtalan; (1) meglehetősen rendszertelen/megbízhatatlan fizetési határidők; (2=M) megbízhatóan és időben történik, a megállapodás szerint; (3) előre fizetés (több mint 20 %), határidő szerinti teljesítés. <i>Első certifikáció → elfogadható, ha az időben történő kifizetések érdekében egyértelmű tervek/megállapodások valósulnak meg a jövőben.</i>	3 2=M	
7.1.d	Amint a FairWild által minőség-ellenőrzött termék eladásra kerül, a gyűjtők magasabb árat kapnak érte (FairWild haszonkulcs a hagyományosan gyűjtött termékekkel szemben): (0) az ár gyakran még a helyi, hagyományos termékekénél is alacsonyabb; (1) többé-kevésbé azonos árak; (2=M 2. évtől, vagy amint megkezdődik a FairWild értékesítés) magasabb árak kifizetése a gyűjtők extra erőfeszítéseinek kompenzálására, általában ez + 5% a helyi, hagyományosan gyűjtött termékekkel szemben ugyanazon régióban; (3) az alapárakat jóval meghaladó árak (> kb. 10 %). <i>Első certifikáció → (2) ha ezen árak tervezettek. Vagy, a FairWild általi értékesítés első 3 évében az 5 %-al magasabb árak kifizetése a FairWild minőség-ellenőrzött termékekre visszamenőlegesen kalkulálható, mely az aktuális FairWild eladáson alapul és egységesen továbbítható az összes gyűjtőnek. Ha nincs FairWild értékesítés → (2)</i>	3 2=M 2. évtől	
7.1.e	A gyűjtőknek fizetett árak: (0) a fizetett árak egyáltalán nem fedezik a tényleges költségeket, a gyűjtők szegénységben élnek; (2=M 3. évtől) a kifizetett árak fedezik a gyűjtő családjának alapfenntartási költségeit. <i>Amennyiben a gyűjtés csak rész munkaidőben történik, úgy az időarányuk megfelelően állapítják meg az árat. Ha ez nem valósul meg 3 éven belül, úgy a cégnek együtt kell működnie saját, FairWild felvásárlóival, hogy folyamatosan növelje a gyűjtők bevételeit;</i> (3) a kifizetett árak a létminimumot meghaladó bevételt biztosítanak VAGY ott biztosít bevételt, ahol a gyűjtésen kívül semmilyen más kereseti lehetőség nincs.	3 2=M 3. évtől	
7.1.f	Amennyiben a gyűjtő megélhetése erősen veszélyeztetett, mert egy vagy csak néhány termék eladhatóságától függ , a gyűjtést végeztető cég: (0) nem; (1) kevés; (2) ésszerű; (3) kiemelkedő erőfeszítéseket tesz a termékválaszték szélesítésére. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (3)</i>	3	
7.1.g	A gyűjtési rendszer (egy személy vagy család, aki a gyűjtést végzi): (0) számos, szükségtelen közvetítőt von be; (1) szakmai tudással nem rendelkező közvetítőt alkalmaz; (2) csak hatékonyan tevékenykedő közvetítőt alkalmaz.	2	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		20	14

7.2. FairWild prémiumok felhasználása és annak adminisztrálása

A FairWild rendszerén belül kifizetésre kerülő prémium bejegyzésre kerül a prémium alapnál, az annak felhasználására vonatkozó javaslatoknál figyelembe veszik a gyűjtők szervezeteinek, reprezentatív képviselő-testületeinek, illetve a FairWild prémium bizottságában helyet foglaló döntéshozók véleményét.

FairWild Prémium Alapok (FairWild Premium Fund) - Útmutató

A FairWild prémiumot a gyűjtők/gyűjtők szervezeti kapják mindazon erőfeszítések elismeréséért, melyek elősegítik egy adott termék gyűjtésének, előállításának és kereskedelmének fenntarthatóságát; így tükrözve a gyűjtők és az előállítási lánc egyéb szereplőinek elkötelezettségét a fenntarthatóság felé. Az operátor az egyéni gyűjtőknek fizetett áron felül 10 % prémiumot számol fel, melyet az előállítási-felvásárlási lánc következő szereplője fizet meg (gyűjtőközpont, kereskedő, cég).

Amennyiben ennél kisebb prémium kerül elfogadásra, úgy ezen FairWild prémium társadalmi hatásának bemutatását írásban szükséges igazolni, például akkor, ha a felvásárlási árak jóval alacsonyabbak az 5 éves átlagáraknál, vagy éppen ellenkezően, nagyon magas áron értékesített termékeknél, melyek már önmagukban is jelentős bevétellel szolgálnak a gyűjtőknek.

Ezen FairWild prémiumok felhasználása az adott gyűjtői szervezet szociális fejlődését hivatott elősegíteni (melynek értelmében a prémiumokat egy Szociális Fejlődési Alapba teszik, melyet a gyűjtők csoportja vagy csoportjai irányítanak). A minőség-ellenőrzés első 5 évében ez a pénzüsszeg a fenntartható gyűjtés feltételeinek elősegítésére is fordítható.

A gyűjtőknek kifizetett prémiumokat számlával vagy szerződéssel kell igazolni.

EP N°	Ellenőrzési pont 7.2 FairWild prémiumok felhasználása és adminisztrálása	MAX	Pont
7.2.a	A FairWild prémium felhasználására vonatkozó döntés: (0) nem egyértelmű vagy nem demokratikus; (1) a gyűjtési folyamatot irányítók általi; (2=M 2. évtől) a gyűjtők gyűlésén dől el.	2 2=M 2. évtől	
7.2.b	A gyűjtők tájékoztatása a prémiumok felhasználásáról. Amennyiben a döntést nem közvetlenül a gyűjtő hozta meg: (0) habár a gyűjtők igényelnék, semmilyen információt nem kapnak; (1) csak néhány gyűjtő tájékoztatott; (2) az elmúlt időszak prémiumainak felhasználásáról minden gyűjtőt tájékoztatják (pl.: az értékesítő központok információ átadása) és érdekeltységüket a következő időszakra vonatkozó döntés meghozatalában egyértelműen erősíthetik; (3) annak jövőbeni felhasználásáról a gyűjtők döntenek.	3	
7.2.c	A FairWild prémiumok adminisztrálása: Az összes beérkező prémium: (0) nem megfelelően adminisztrált, felhasználása nem dokumentált; (1) adminisztrálása kezdetleges, hiányos feljegyzésekkel; (2=M) felelősen adminisztrált, és minden felhasználás jól dokumentált; (3) kiváló prémiumalap kezelés és adminisztráció.	3 2=M	
7.2.d	A prémiumalap-kezelő bizottság vagy a gyűjtési eljárás által előírt jelentés: (0) nincsen; (1) csak néhány tevékenységről, hiányos; (2) rövid, de minden évben elkészül minden finanszírozott tevékenységről (kiadások részletezése); (3) részletes, a finanszírozott tevékenységek szociális és ökológiai hatásainak elemzésével.	3	
7.2.e	A támogatás felhasználásához kapcsolódó költségek bejegyzése: (0) egyáltalán nem történik meg; (1) kisebb hiányosságokkal; (2) az éves támogatás-felhasználási elszámolásban rögzített kiadásoknak és tevékenységeknek megfelel; (3) kiválóan rögzített, könnyen nyomon-követhető.	3	
7.2.f	A FairWild prémium felhasználása: (0) személyes visszaélések, pénzek "eltűnése", stb.; (1=M 1. és 2. évtől) főleg a fenntartható gyűjtés kivitelezésére, az üzleti eljárások és beruházások megerősítésére, elősegítésére (2=M 3. évtől) szociális projektek vagy (az első 5 évben) a fenntartható gyűjtés fejlesztésére vagy növényvédelmi tervekre, a Prémium bizottsággal kötött megállapodás szerint; (3) kizárólagosan a szociális fejlődés elősegítésére.	3 1=M 1-2. év 2=M 3. évtől	
7.2.g	A FairWild prémiumok felhasználásának szociális hatása: (0) a megkapott prémium ellenére nincs különösebb hatás; (2) jó szociális hatások (a megkapott támogatás esetében elvárt mértékben); (3) igen erőteljes, pozitív szociális hatás.	3	
7.2.h	A közösség elkötelezettsége – az önkéntes szabálykövetés további lépései. A helyi közösség szociális elkötelezettsége vagy a gyűjtési eljárás során megvalósuló vagy támogatott közösségi projektek a prémiumok felhasználásán felül - (0)-tól (3)-ig, a kötelezettségvállalásnak megfelelően. <i>A megjegyzéseket kérjük alul feltüntetni. Nincsenek normakövetelmények.</i>	(3)	

TELJES PONTSZÁM	MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont	23	14	

8. ALAPELV: A GYŰJTŐK SZÁMÁRA TISZTESSÉGES MUNKAKÖRÜLMÉNYEK BIZTOSÍTÁSA

A megfelelő gyűjtési gyakorlat kedvező munkakörülményeket biztosít a gyűjtésben és feldolgozásban résztvevők számára.

A következő kritériumok és indikátorok a vadon termő növények gyűjtésében résztvevő minden szereplőre vonatkoznak, ideértve a földeken dolgozókat/gyűjtést irányítókat, értékesítőket, feldolgozásban vagy a csomagolásban résztvevő dolgozókat, a FairWild alvállalkozóiként szerződötített értékesítési központokat.

8.1. A növényt gyűjtőkre vonatkozó alapvető munkajogok

A vadon termő növények gyűjtésével összefüggő eljárások tiszteletben tartják az alapvető emberi értékeket és jogokat, melyek minden munkavállalót megilletnek.

EP N°	Ellenőrzési pont 8.1 A növényt gyűjtőkre vonatkozó alapvető munkajogok	MAX	Pont	
8.1.a	Kényszmunka: (0) nyilvánvaló; (2=M) nincs jele, a cég nem tartja meg az alkalmazott személyes iratait vagy nem kér tőle más letétet, amennyiben indokolt, úgy a munkavállaló kilépése nincs korlátozva.	2 2=M		
8.1.b	Asszociatív tevékenységek, a dolgozók együttes alku-készsége: (0) egyértelműen nem engedélyezett; (2=M 2. évtől) a dolgozók szövetségbe vagy szakszervezetbe tömörülő tevékenysége engedélyezett, a szervezetből kimaradók ellen nincs diszkrimináció; (3) a dolgozók szakszervezetbe tömörülnek vagy hatékony alku-készséggel rendelkező csoportot alkotnak.	3 2=M 2. évtől		
8.1.c	15 évnél fiatalabb gyermek ALKALMAZOTTI/SZERZŐDTETETT: (0) néhány esetben; (2=M) 15 éves kor alatt nincs SZERZŐDTETETT gyermekmunka. Amennyiben mégis fennáll → lásd FairWild Fairtrade Útmutató előírásait a gyermekmunka megszüntetéséről és a még mindig dolgozó gyermekek védelméről.	2 2=M		
8.1.d	A szülei munkáját segítő gyermekek: (0) lényeges gyermeki segítség; (2=M 2. évtől) gyermekek nem segítik a gyűjtők munkáját. Amennyiben mégis fennáll, ezen munka soha nem veszélyeztetheti a gyermekek egészségét, vagy jó közérzetét, a helyzet 1 éven belüli javítására egy terv bemutatása szükséges; (3) a dolgozók gyermekeivel való törődés, támogatás. Amennyiben nem alkalmazható → (2)	3 2=M 2. évtől		
8.1.e	Fiatalkorú (15-18 éves) dolgozók: (0) vannak; (2=M 2. évtől) egészségük biztonságát, vagy fejlődésüket veszélyeztető munkát nem végeznek. Az iskola- és utazási idő beszámításával együtt a munkaidő nem haladhatja meg a napi 10 órát, elegendő pihenőidő biztosításával. Amennyiben nem alkalmazható → (2)	2 2=M 2. évtől		
8.1.f	Nemi hovatartozáson, faji eredeten, társadalmi helyzeten, származáson vagy vallási nézeten alapuló diszkrimináció (megkülönböztetés, kizárás vagy előnyben részesítés) a létszám kialakításakor: (0) egyértelmű; (2=M 2. évtől) a létszám kialakításakor módszeres diszkriminációnak nincs jele; (3) a munkáltató szerepet vállal a kölcsönös tisztelet és együttműködés kialakításában a munkavállalók között, vagy egységes cégpolitika a diszkrimináció ellen.	3 2=M 2. évtől		
8.1.g	Diszkrimináció a lehetőségek szempontjából: jutalmazás, képzés, előléptetés: (0) egyértelmű; (2) ezen szempontból nincs jele módszeres diszkriminációnak; a várandós nőket nem bocsájtják el; (3) egyéni munkavállalói lehetőségek a hátrányos helyzetű csoportok számára VAGY vezetői pozíciók biztosítása a potenciálisan diszkrimináció alá eső csoportok számára.	3		
8.1.h	Diszkriminatív és korlátozó jellegű intézkedések: (0) egyértelmű; (1) van kisebb jele; (2) a gesztusok, nyelvi és fizikai érintkezés területén nincs jele szexuális visszaélésnek, fenyegetésnek, gyalázkodásnak vagy kizsákmányolásnak; (3) a cégpolitika egyértelműen nyomon követi és elítéli ezen nem kívánt viselkedést.	3		
8.1.i	Fegyelmi eljárások: (0) sértik az emberi méltóságot vagy nem tisztáztak; (2) nem sértik az emberi méltóságot, igazságosak és egyértelműek; nincs testi fenyegetés, nincs fizetésmegvonás a dolgozó beleegyezése nélkül; (3) igen jó viszony a munkáltatók és munkavállalók között; komolyabb fegyelmi eljárásra nincs szükség.	3		
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		24	18	

8.2. Biztonságos munkavégzési körülmények biztosítása a gyűjtés során

Biztonságos és higiénikus munkakörülményeket kell biztosítani a mindenkori ipari háttér és speciális veszélyforrások figyelembevételével.

Annak megítélésére, hogy az adott intézkedések ténylegesen garantálják-e a biztonságos munkavégzést, kockázatelemzés szükséges, pl.: azon cégeknél, ahol sokan dolgoznak vagy valamilyen, veszélyes munkafolyamatot végeznek hatékonyabb fejlesztési eljárások és biztonsági lépések kívánatosak, mint egy olyan vállalkozás esetében, ahol a kockázatok kisebbek.

EP N°	Ellenőrzési pont 8.2 Biztonságos munkavégzési körülmények biztosítása a gyűjtés során	MAX	Pont
8.2.a	Feldolgozógépek és berendezések: (0) veszélyes állapotúak, egyáltalán nem biztonságosak; (1) nem veszélyesek, de részben nem biztonságosak; (2=M) megfelelően biztonságosak; nincsenek komolyabb munkabalesetek. Ha a biztonság problémás → fejlesztési terv; (3) nagyon biztonságosak, különleges erőfeszítések a munkavégzés helyének minél biztonságosabbá tételére.	3 2=M	

		MAX	Pont
8.2.b	Megfelelő személyes védelem vegyszerek, zajártalom, por és a fény ellen: (0) hábár szükség lenne rá, hiányzik; (1=M 2. évtől) elfogadható feltételek mellett biztosított, a védelmi eszközök használatának oktatása; (2) biztosított, és hatékonyan fejlesztett; (3) magas fokú biztonság vagy nincs kockázat.	3 1=M 2. évtől	
8.2.c	Megfelelő megvilágítás és szellőztetés: (0) nem megfelelő; (2) a helyi előírásoknak megfelel; (3) kiváló.	3	
8.2.d	A helyi előírásoknak megfelelően ivóvíz hozzáférés és megfelelő mosdóhasználati lehetőségek: (0) nehezen hozzáférhetőek; (1) a hozzáférés biztosított, de az ivóvízért fizetni kell; (2) díjmentes, kényelmes hozzáférés; (3) díjmentesen fogyaszthatók egyéb italok (kávé, tea, stb.) is.	3	
8.2.e	A dolgozók informálása a legfontosabb kockázati tényezőkről és a biztonságos munkavégzés feltételeiről: (0) nincsenek informálva; (1) a fennálló kockázatok sekélyes ismerete; (2) a dolgozók képzése vagy nincsenek biztonsági kockázatok; (3) egészségbiztonsági szempontból a dolgozók informáltak, képzettek.	3	
8.2.f	Várandós nők vagy kismamák és egyéb, nagyobb kockázattal bíró csoportok: (0) potenciálisan veszélyes munkát végeznek; (2=M) a potenciálisan veszélyes munkák alól mentesülnek. <i>Ha még nem teljesül → kötelezettségvállalás a helyzet javítására fél éven belül.</i>	2 2=M	
8.2.g	Vészhelyzetek kezelése: (0) nem megfelelő, egyáltalán nem ismert; (2) minden beosztott által ismert (akkor is, ha nincs leírva); (3) kiváló, írásos biztonsági eljárások és lépések.	3	
8.2.h	Vészkijáratok: (0) vészhelyzet esetén nem lehetséges a kiürítés; (2=M) a vészkijáratok nincsenek eltorlaszolva, megfelelőek; vészhelyzetben gyors és biztonságos kiürítést tesznek lehetővé; (3) kiváló biztonsági oktatás és tudás. <i>Ha még nem teljesül → kötelezettségvállalás a helyzet javítására fél éve belül.</i>	2 2=M	
8.2.i	Tűzoltó berendezések: (0) nem érhetőek el; (1) rossz állapotúak/nem érhetőek el; (2=M 2. évtől) megfelelőek, működésképesek; a méretük megfelel az adott eljárásnak; (3) rendszeres tűzvédelmi gyakorlatok, és a tűzoltó berendezések állandó vizsgálata.	3 2=M 2. évtől	
8.2.j	Elsősegélynyújtás: (0) nem elérhető; (1) hiányos felszerelés; (2) elfogadható elsősegélynyújtó alapfelszerelés (a potenciális munkahelyi baleseteknek megfelelően); (3) jó elsősegélynyújtó és vészhelyzet esetén alkalmazható orvosi segítség.	3	
8.2.k	Jelenlegi biztonsági feltételek és munkahelyi balesetek: (0) számos baleset vagy az elmúlt két évben komoly baleset történt; (1=M) csak kisebb balesetek, alkalmanként előforduló sérülések, melyek megfelelő nyomon-követésével az eljárásokat fejlesztik; (2) nincsenek lényeges balesetek vagy munkavégzéshez kapcsolódó egészségügyi problémák; (3) nagy hangsúly a baleset-megelőzésen és biztonsági technikákon. <i>Ha M-nek nem felel meg → fejlesztési tervre van szükség.</i>	3 1=M	
8.2.l	A munkahelyi balesetek és munkavégzéssel kapcsolatos rosszulletek feljegyzése: (0) nincsenek feljegyezve; (1) kezdetleges/hiányos feljegyzések (2) teljes feljegyzések; (3) teljes feljegyzések és az események elemzése, fejlesztés VAGY az elmúlt három évben nem voltak balesetek, rosszulletek.	3	
8.2.m	Ha a dolgozóknak szállást is biztosítanak: (0) nem elfogadható; szegényes körülmények; (1=M) elfogadható, de nagyon alacsony színvonal; (2) a helyi előírásoknak megfelelő és biztonságos, elérhető áron; (3) nagyon jó szállások normál vagy támogatott áron. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 1=M 2. évtől	

TELJES PONTSZÁM	MAX	TNP	Pont
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont	37	26	

8.3. Tisztességes foglalkoztatási viszonyok biztosítása a növénygyűjtés területén

A vadon termő növények gyűjtésekor társadalmilag felelős munkáltatóra és kedvező foglalkoztatási viszonyokra van szükség.

EP N°	Ellenőrzési pont 8.3 Tisztességes foglalkoztatási viszonyok biztosítása a növénygyűjtés területén	MAX	Pont
8.3.a	Az állandó dolgozók foglalkoztatási feltételeinek leírása: beosztás, bér, ha van, akkor egyéb juttatások, munkaidő, felmondási feltételek, ha van, akkor lakhatási támogatás: (0) a foglalkoztatási feltételek még szóban sincsenek definiálva; (1=M 2. évtől) a feltételek tisztázottak és a munkavállaló által is ismertek, még akkor is, ha nincsenek leírva; (2) szerződés, hivatalosan regisztrált munkavállaló vagy foglalkoztatási útmutató ismertetése a munkavállalóval a munkavállalás feltételeiről; (3) jó szerződéskötési rendszer. <i>Ha nincsenek állandó dolgozók (akik több mint 8 hónapot dolgoznak egy évben) → (2)</i>	3 1=M 2. évtől	
8.3.b	Az alkalmi/ideiglenes munkavállalás feltételeinek leírása: (0) a foglalkoztatási feltételek még szóban sincsenek definiálva; (1=M 2. évtől) a bérek és a munkaidő egyértelműen tisztázott és ismert a munkavállaló által, még akkor is, ha nincsenek leírva; (2) szerződés, hivatalosan regisztrált munkavállaló vagy bármilyen dokumentum ismertetése a munkavállalóval a bérekről és a munkaidőről; (3) jó szerződések.	3 1=M 2. évtől	
8.3.c	Az állandó dolgozók bérezése: (0) kevesebb, mint a helyi átlagbér; (1) a helyi átlagbérek megfelelő; (2=M) legalább megfelelő a minimálbérek ⁴ vagy (ha nem definiált) a helyi átlagbérezésnek megfelelő; <i>ha nem valósul meg: fejlesztési terv;</i> (3) a helyi átlagbérnél magasabb fizetés (beleértve az egyéb juttatásokat is, ha vannak). <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M	

⁴ Egy elvégzett tevékenység kifizetése esetén az egy napi munkavégzés által produkált átlag bevételt kell alapul venni túlóra nélkül.

		MAX	Pont
8.3.d	Az alkalmi/ideiglenes munkavállalói bérezés: (0) kevesebb a helyi átlagbérnél; (1) helyi átlagbérnek megfelelő; (2=M 2. évtől) megfelel a minimálbérnek vagy (ha nem definiált) a helyi átlagbérezésnek; <i>ha nem valósul meg → fejlesztési terv</i> ; (3) a helyi átlagbérnél magasabb fizetés (beleértve az egyéb juttatásokat is, ha vannak). <i>Egy elvégzett tevékenység kifizetése esetén az egy napi munkavégzés által produkált átlag bevétel kell alapul venni túlóra nélkül. Ha nincs alkalmi/ideiglenes munkavállaló → (3)</i>	3 2=M 2. évtől	
8.3.e	A kifizetett bérek fedezik a dolgozók és családjuk alapszükségeit: (0) nem fedezik; (1) csak épphogy fedezik; (2=M 3. évtől) az alapszükségeket fedezik. <i>Ha még 3 év után sem teljesül, együttműködés a FairWild felvásárlóival a helyzet javításának érdekében, a fejlődés bemutatása</i> ; (3) aránylag magas (ideértve az extra juttatásokat és a munkáltató által adott szociális támogatást), mely helyi körülmények között jó életszínvonalat biztosít a munkavállalóknak.	3 2=M 3. évtől	
8.3.f	Képzési idő, berendezés meghibásodása vagy egyéb, a munkavállaló által nem befolyásolt esemény miatti munkaleállás: (0) a fizetésnél nincs beszámítva; (2) normál munkaidőnek minősül; (3) igen nagylelkű fizetési eljárás a munkavállaló által nem befolyásolt kieső munkaidő esetén.	3	
8.3.g	Az összes munkavállaló bérének időbeli kifizetése: (0) nem történik meg vagy ok nélkül késik; (1=M 2. évtől) időben történik, néha kisebb késésekkel; (2) rendszeres, az egyeztetett időpontban történik; (3) mindig időben történik, a fizetések a helyi átlagbéreknél magasabbak.	3 1=M 2. évtől	
8.3.h	Az összes kifizetés dokumentálása: (0) nincs dokumentálva; (1) kezdetleges; (2=M 2. évtől) a kifizetések megfelelően dokumentáltak, a munkavállalók bérkimutatást kapnak az adott periódusról; (3) kiváló dokumentáció. <i>Ha M még nem áll fenn → kötelezettségvállalás a fejlesztésre, felkészülés egy új mintarendszer kidolgozására.</i>	3 2=M 2. évtől	
8.3.i	Az állandó dolgozók heti munkaideje és pihenőnapjai, összehasonlítva a nemzeti munkajogi törvényekkel, vagy más, elfogadott normagyakorlattal: (0) jóval hosszabb munkaidő; (1) kissé hosszabb munkaidő; (2) a heti munkaidő a nemzeti munkajogi törvényeknek megfelel; az általános munkavégzési < 48 óra/hét; legalább 1 pihenőnap biztosításával; (3) a heti munkaidő kevesebb, mint a törvényesen engedélyezett maximum VAGY a heti munkaidő < 42 óra; vagy munkavállaló-barát, rugalmasan alakítható munkavégzési idő.	3	
8.3.j	Túlóradíj: (0) csak egyéni megítélés szerint/igen rendszertelenül; (1) amikor szükséges; több mint 6 hét/év időtartam esetén; (2) nem kötelezőszerűen VAGY kötelezőszerűen munkacsúcsok idején (kevesebb mint 6 hét/év időtartamra) és akkor, ha előzetesen megállapodnak a munkavállalóval; (3) kifejezetten munkavállaló-barát túlóradíj kifizetési gyakorlat (csak kevés/rugalmasan alakított túlóra).	3	
8.3.k	Maximálisan engedélyezett heti munkaidő (túlórával együtt): (0) jóval meghaladja a 60 óra/hét limitet; (2=M 2. évtől) nem haladja meg a 60 óra/hét ⁵ időtartamot; (3) 46 óra/hét, vagy ennél kevesebb.	3 2=M 2. évtől	
8.3.l	Túlóra beszámítása: (0) nincs extrán beszámítva; (2) a helyi, törvényi szabályozásnak megfelelő, legalább a túlóradíj kifizetésével vagy munkaidő jóváírással; (3) prémiumnak megfelelően honorált <i>(akkor is, ha törvény által előírt → (3) ha prémium szinten fizetett) vagy nincs túlóra.</i>	3	
8.3.m	Fizetett távollét: (0) nincs fizetett szabadság/ünnepnap; (2) a helyi szabályozásnak megfelelően fizetett ünnepnapok és szabadság; (3) méltányos, fizetett távollét biztosítása, betegség esetén is.	3	
8.3.n	A munkaidő és túlóra dokumentálása: (0) nem megbízható/nem létezik; (1) létezik, de viszonylag kezdetleges; (2) megfelelő; (3) jó.	3	
8.3.o	Nyugdíjalap és egyéb, jövőbeni gondoskodást segítő fedezet: (0) egyáltalán nincs; (2=M 2. évtől) a törvényes elvárásoknak megfelelően (sok esetben csak az állandó dolgozóknak). <i>Ha nincs → korrekciós terv</i> ; (3) jobb, mint a törvényes előírás VAGY a munkáltató megfelelő közreműködésével minden munkavállaló számára (akkor is, ha törvény írja elő).	3 2=M 2. évtől	
8.3.p	Csecsemőgondozási díj: (0) egyáltalán nincs; (1) gyenge erőfeszítések/még nem megfelelő; (2) a helyi törvényi szabályozásnak megfelelő alapdíj az állandó dolgozóknak; (3) minden munkavállalóknak vagy az állandó dolgozóknak magasabb díj VAGY legalább 12 hétre.	3	
8.3.q	Egészségbiztosítás (a törvényi szabályozástól függetlenül): (0) nincs, betegség esetén kieső munkaidő esetén sincs minimális ellátási támogatás a munkáltató részéről; (2) legalább alap egészségbiztosítás az állandó dolgozók számára; (3) minden dolgozónak VAGY az átlagnál nagyobb támogatás vagy munkáltatói közreműködés a betegség-ellátási díjak fedezésére.	3	
8.3.r	Fizetett betegszabadság: (0) nincs; (1) a törvényben előírt betegszabadság időnként biztosított, de nem garantált; (2) a helyi szabályozásnak megfelel; (3) a törvényi előírásnál jobb, legalább 10 fizetett nap/év.	3	
8.3.s	További szociális juttatások (az önkéntes szabálykövetés további lépései): Extra szociális juttatások úgy, mint ingyenes gyermekmegőrzés, munkanélküli segély, életbiztosítás, magánnyugdíj-pénztárbeli tagság, magánbetegbiztosítás, képzési alap, stb. → besorolásuk (a fenti normakövetelményeket meghaladóan) (0)-tól (3)-ig. <i>Nincsenek normakövetelmények.</i>	(3)	
8.3.t	A rendszeresen munkát vállalók szabályozott munkáltatása (akik alapvetően egész évben dolgoznak): (0) a rendszeres munkavégzők nincsenek állandó dolgozói státuszban; (2) a rendszeres munkavégzők az állandó dolgozóknak járó juttatásokat kapják (állandó munka, társadalombiztosítási díj, fizetett szabadság / betegszabadság, stb.); bérezésük napi szinten történhet; (3) csak rendszeres munkát végző állandó dolgozók VAGY különleges lépések megtétele a rendszeres munkavállalás elősegítésére hasonlóan más cégekhez.	3	

⁵ Kivételes esetben az átlag munkavégzési idő 1 hónapot meghaladóan is megállapítható, amennyiben jó megállapodás születik a túlórákra, illetve biztosított a pihenőidő. Szezonálisan működő feldolgozóüzem esetén, a növényi alapanyag időszakos hozzáférése miatt, a következő minimumkövetelmény fogalmazható meg: 60 óra/hét munkaidőt meghaladó munkavégzés csak csúcsideszakban engedélyezett (6 hét/év időtartamig), a munkavállaló előzetes beleegyezésével, mindig önkéntes jelleggel, megfelelő mennyiségű pihenőidő és pihenőnapok biztosításával (legalább 1 nap/hét).

EP N°	Ellenőrzési pont 8.3 Tisztességes foglalkoztatási viszonyok biztosítása a növénygyűjtés területén	MAX	Pont
8.3.u	Az állandó és ideiglenes munkavállalók eltérő bérezése: (0) nyilvánvaló; (1) néhány esetben; (2) kismértékű; (3) ugyanazon elvégzett munkatevékenységért nincs eltérés. <i>Ha nincsenek állandó munkavállalók → (3)</i>	3	
8.3.v	Ha a munka alvállalkozónak lett kiadva: az alvállalkozó által biztosított munkavégzési feltételek: (0) jóval rosszabbak; (1) kissé rosszabbak; (2) alapvetően a közvetlenül, ugyanazon munkafolyamatra szerződötített munkavállalókra vonatkozó feltételekkel megegyeznek; (3) megegyeznek és a megállapodások és/vagy monitorozásnak köszönhetően következetesen biztosítottak.	3	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		66	42

9. ALAPELV: FELELŐS VEZETÉSI-IRÁNYÍTÁSI GYAKORLAT BEVEZETÉSE

A vadon termő növények gyűjtésének rugalmas, gyakorlatias, partnerségen alapuló és egyértelmű management eljárásokon kell alapulnia.

9.1. Faj/élőhely management terv

Az adott növényfajra/élőhelyre vonatkozó management tervben rugalmasan alkalmazható, gyakorlati management eljárások, illetve a jó gyűjtési gyakorlatra vonatkozó ismérvek definiáltak.

EP N°	Ellenőrzési pont 9.1 Faj/élőhely management terv	MAX	Pont
9.1.a	A FairWild Standard fenntartható gyűjtésre vonatkozó követelményeiknek megfelelő management terv : (0) nincs írásos management terv; (1) meglehetősen elnagyolt management terv; (2=M 3. évtől) az adott gyűjtési feltételnek megfelelően alapvető, írásos management terv; (3) jól kidolgozott management terv.	3 2=M 3. évtől	
9.1.b	A management terv ismerete a gyűjtést irányító és a felelős beosztottak által : (0) a beosztottak egyáltalán nem ismerik a management tervet; (2=M 3. évtől) ismerik a management tervet; (3) tevékenyen részt vettek a management terv fejlesztésében, azt kiválóan ismerik.	3 2=M 3. évtől	
9.1.c	A management terv (a kapcsolódó dokumentumokkal együtt) tartalmazza a növény- és élőhely-védelmi eljárásokat : (0) egyáltalán nem tartalmazza; (1) alapinformációk; (2) megfelelően részletezett; tartalmazza az egymást átfedő vagy egymás mellett lévő, védett területeket is; (3) nagyon jó.	3	
9.1.d	A management terv (a kapcsolódó dokumentumokkal együtt) tartalmazza a belső, termékminőségre vonatkozó standardokat (minimum minőség-követelmények, higiénias elvárások): (0) egyáltalán nem tartalmazza; (1) alapinformációk; (2) megfelelően részletezett; (3) nagyon jó.	3	
9.1.e	A FairWild Standard elvárásainak megfelelő, a fenntartható gyűjtést biztosító kulcsfontosságú eljárások definiálása (a források felmérése, a gyűjtés hatásának felmérése, felvásárlás): (0) egyáltalán nem szerepel, nem ismert; (1=M 1. és 2. évtől) alapinformáció, vagy az eljárások ismertek , de nincsenek írásban rögzítve; (2=M 3. évtől) írásos eljárások a management tervben vagy hasonló dokumentumban, a gyűjtött növény kockázati státuszának megfelelően; (3) nagyon jó.	3 1=M 1.,2. évtől 2=M 3. évtől	
9.1.f	A management terv (a kapcsolódó dokumentumokkal együtt) tartalmazza azon kulcsfontosságú eljárásokat melyek hozzájárulnak a FairWild Standard szociális és tisztességes kereskedelemre vonatkozó elvárásainak megvalósulásához (a FairWild prémiumok bejegyzése és gyűjtők bevonása az annak felhasználását célzó döntésbe; a gyermekmunka következményeinek ismertetése a munkavállalókkal, ha szükséges, a tisztességes munkavégzési körülmények ellenőrzése): (0) egyáltalán nem szerepel, nem ismert; (1) alapinformáció, vagy csak tervezett, de írásban nem rögzített eljárások; (2=M 3. évtől) írásos eljárások, a szervezet méretének és a felmerülő szociális problémák mértékének megfelelően; (3) nagyon jó.	3 2=M 3. évtől	
9.1.g	A management terv tekintetbe vesz más , ugyanazon gyűjtési területre kidolgozott management tervet is , melyet megfelelő, növényforrás-kezelő hatósági szerv állított ki: (0) nem veszi tekintetbe más terveket; (2) a létező terveket ismeri, és összegzi management tervben VAGY nincsenek egyéb management tervek; (3) a növényforrás-kezelésére specializálódott hatósági szervvel igen jó együttműködés. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3	
Veszélyeztetett fajok: → Lásd további indikátorok 9.1.h és 9.1.i (2. rész)			
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		21	14

9.2. Felmérések, vizsgálatok és monitorozás

A vadon termő növények gyűjtése a forrásmegőrzés gyakorlatban is megvalósuló biztosításával, a gyűjtéshez kapcsolódó tapasztalatok összesítésével és elemzésével egyaránt támogatott folyamat.

EP N°	Ellenőrzési pont 9.2. Felmérések, vizsgálatok, monitorozás	MAX	Pont
9.2.a	A célfajok és élőhelyeik vizsgálata és rendszeres monitorozása jól kivitelezett, dokumentált és rögzített a management tervben: (0) nincs vizsgálat, nincs tervezett monitorozás; (1) egyszerű/nem szakszerű vizsgálat, nincs írásos eljárás vagy részletes feljegyzések; (2=M 2. évtől) definiált és megfelelő eljárások, dokumentált eredmények; (3) kiválóan felépített rendszer.	3 2=M 2. évtől	

EP N°	Ellenőrzési pont 9.2. Felmérések, vizsgálatok, monitorozás	MAX	Pont
	Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 9.2.a (2. rész)		
9.2.b	A regenerációs felmérésben rögzített adatoknak megfelelően a populáció mérete, kiterjedése és felépítése (kor-és méret eloszlás) az alapértéknek megfelel, vagy azt meghaladja , bizonyítva a populációk jó egészségi állapotát: (0) egyértelműen visszaszoruló populációk; (1) kissé tisztázatlan adatok, a populációk visszaszorulhatnak; (2=M 3. évtől) stabil populációk; (3) pozitív irány. <i>Első certifikáció</i> → (2)	3 2=M 3. évtől	
9.2.c	A célfajokra vonatkozó, management tervben szereplő időszakos regenerációs felmérések megismételhető és összevethető módszereket alkalmaznak: (0) nincs; (1) kezdetleges felmérés / monitorozás; (2) dokumentált felmérések; (3) részletes felmérések. <i>Első certifikáció: ha tervezett</i> → (2)	3	
9.2.d	A management tervben rögzített időszakos monitorozás megerősíti, hogy a célfajok, növényi részek hozzáférhetősége, életképessége és minősége stabil maradt vagy javult : (0) egyértelmű negatív hatás; (1) nem egyértelmű adatok, kismértékű instabilitás lehet; (2) stabilitás; (3) pozitív irány. <i>Első certifikáció</i> → (2)	3 2=M 3. évtől	
9.2.e	A felmérések, vizsgálatok és monitorozás olyan eszközökkel, eljárásokkal történik, melyek a gyűjtők/területi vezetők már létező vagy elérhető kapacitásának megfelelnek : (0) nincs felmérés VAGY nagyon kis jártasság; (1) nincsenek teljesen tisztában az alkalmazott módszerekkel VAGY az eszközök, eljárások kezdetlegesek; (2) megfelelő, gyakorlatias módszerek. Megjegyzés az auditoroknak: <i>Néhány faj esetében külső szakmai véleményre is szükség lehet a jobb eredmény eléréséhez; külön megjegyzésben jelezze az erre való igényt, és ennek okát.</i> (3) kiváló módszerek.	3	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		15	10

9.3. A fenntartható gyűjtés kivitelezése a gyűjtők által

Kizárólag megfelelően képzett és hozzáértő személy végezheti a célfajok gyűjtését, illetve ellenőrizheti a gyűjtésre vonatkozó előírások tényleges megvalósulását.

EP N°	Ellenőrzési pont 9.3 A fenntartható gyűjtés kivitelezése a gyűjtők által	MAX	Pont
9.3.a	A gyűjtők nyilvántartása hozzáférhető , melyben megbizonyosodhatunk a gyűjtők képzettségéről és a gyűjtéshez kapcsolódó szabályok ismeretéről: (0) nincs nyilvántartás; (1) hiányos nyilvántartás; (2=M 2. évtől) megfelelő, teljes nyilvántartás a gyűjtők nevének, kódjának, címének/településének feltüntetésével; (3) jó nyilvántartás, melyben szerepelnek a gyűjtésben résztvevő háztartásbeliek is.	3 2=M 2. évtől	
9.3.b	Termékek vásárlása kizárólag nyilvántartott és képzett gyűjtőtől : (0) nincs megfelelően működő felvásárlási rendszer vagy semmilyen rendszer sincs; (1) kidolgozás alatt álló felvásárlási rendszer; (2=M 2. évtől) a felvásárlási rendszer garantálja, hogy a termékek kizárólag regisztrált gyűjtőtől származnak; (3) kiválóan elvégzett felvásárlási rendszer.	3 2=M 2. évtől	
9.3.c	A regisztrált gyűjtő nevében csak közvetlen hozzátartozói (az egy háztartásban lévők) vehetnek részt a gyűjtésben . Gyűjtési tevékenységük vizsgált és elfogadott (a gyűjtőkre vonatkozó szabályok érvényesek rájuk is): (0) nincs/kévs információ; (1) nem ellenőrzött "láthatatlan gyűjtők" (egy gyűjtő neve alatt ismeretlen számú, további gyűjtő); (2=M 3. évtől) csak az egy háztartásba tartozók vesznek részt a gyűjtésben és kapnak információt a regisztrált gyűjtőtől, számuk ismert/dokumentált; (3) az összes gyűjtő név szerinti ismert, a gyűjtésben tevékenyen résztvevők képzését támogatják.	3 2=M from Yr 3	
9.3.d	A gyűjtők megfelelően informáltak a gyűjtési terület határaitól, a gyűjtésből kizárt területekről, és a kisebb szennyező forrásokról , ahol biotermék előállításához nem lehet alapanyagot gyűjteni: (0) a gyűjtők nincsenek informálva/nem ismerik ezen határokat; (1=M) alapvetően ismerik azokat és szennyezés miatt nincsenek nagyobb, belső határvonalak; (2) megfelelően informáltak; (3) kiváló ismeretekkel rendelkeznek.	3 1=M	
9.3.e	A gyűjtők képzettek, informáltak és kompetensek a következő aspektusok tekintetében : <ul style="list-style-type: none"> · A gyűjtött növény ismerete (melyik növényi rész, minimum minőségi követelmények, stb.) · Fenntartható gyűjtés módszere (a belső szabályoknak megfelelően) · A begyűjtött alapanya post-harvest kezelése (0) a gyűjtésre és az alapanyag kezelésére vonatkozó belső szabályokat nem ismerik; (1=M 1. évtől) alapismeretek; (2=M 2. évtől) a gyűjtők a belső szabályok kivitelezéséhez képzettek, informáltak és kompetensek; (3) a gyűjtők igen jól informáltak.	3 1=M 1. év 2=M 2. évtől	
9.3.f	A gyűjtésre vonatkozó előírások megvalósulása: betakarítási módok, betakarított részek : (0) nem valósul meg; (1=M 1. és 2. év) a gyűjtési előírások egyszerű, alapvető megvalósítása; (2=M 3. évtől) megfelelően működő management; a gyűjtési előírásoknak megfelelő gyűjtési gyakorlat; (3) a gyűjtők jól ismerik a gyűjtésre vonatkozó előírásokat.	3 1=M 1.,2. év 2=M 3. évtől	
9.3.g	A gyűjtés gyakoriságának megállapítása terepi szemlén és a gyűjtők beszámolóján alapul : (0) bizonyos helyeken egyértelműen gyakoribb gyűjtés, a gyűjtők nem ismerik a gyakoriságra vonatkozó korlátozásokat ÉS a túlgűjtés jelei; (1=M 1. és 2. év) az általános túlgűjtésnek nincsenek jelei, de a gyűjtők nincsenek tisztában a gyakoriságra vonatkozó korlátozásokkal, vagy az adott területre vonatkozó előírásokat meghaladóan általában többszöri betakarítás; (2=M 3. évtől) a hivatalosan elfogadott gyűjtési gyakoriság, nincs példa túlgűjtésre még a frekvenciált területeken sem; (3) a gyűjtésnek csak igen kis mértékű hatása van. Veszélyeztetett fajok → Lásd további indikátorok 9.3.g (2. rész)	3 1=M 1.,2. év 3. évtől	
9.3.h	A gyűjtők ugyanazon alapanyag esetében, a FairWild minőségre és mennyiségre vonatkozó követelményeinek nem megfelelő módon, nem végeznek gyűjtést (a gyűjtési területen kívül/ezen Standard elvárásaink tekintetbevétele nélkül) : (0) a célfajokat más cégek számára is gyűjtik a gyűjtésre vonatkozó szabályok figyelembevétele nélkül; (2) az összes gyűjtött cél faj esetében a belső előírásoknak megfelelően történik a gyűjtés; (3) kizárólag a FairWild management tervnek megfelelő gyűjtés.	3	
9.3.i	Hatékony lépések megtétele annak érdekében, hogy a szennyező-források és az intenzíven művelt területek kizárásra kerüljenek a gyűjtésből (gyűjtési előírások, képzés): (0) gyűjtés szennyezett területen;	3 2=M	

EP N°	Ellenőrzési pont 9.3 A fenntartható gyűjtés kivitelezése a gyűjtők által	MAX	Pont
	(1) nincsenek tényleges lépések, de szennyezett területen egyértelműen nem folyik gyűjtés; (2=M 2. évtől) nincs szennyező-forrás VAGY hatékony lépések a szennyezett területen történő gyűjtés megállítására. <i>Amennyiben nem alkalmazható vagy ha bioként certifikált → (2)</i>	2. évtől	
9.3.j	A gyűjtési előírások megvalósulása: maximális mennyiségek: (0) nem jól működő rendszer; (1) alaprendszer; (2=M) megfelelően működő management; a gyűjtők szigorúan követik az előírásokat és a maximálisan gyűjthető mennyiségekről is informáltak; (3) a gyűjtők teljes mértékben ismerik a gyűjtési szabályokat, azok megvalósulásában tevékenyen részt vesznek megbeszélések és monitorozás útján.	3 2=M	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		30	20

9.4. Képzés és teljesítménytervezés

A vezetői és a gyűjtők megfelelő szakértelemmel rendelkeznek (képzés, vezetési ismeretek, gyakorlati tapasztalatok), melyek előfeltételei a management terv megvalósításának és egyben lehetővé teszik, hogy munkájuk során ezen Standard elvárásainak is megfeleljenek.

EP N°	Ellenőrzési pont 9.4 Képzés és teljesítménytervezés	MAX	Pont
9.4.a	A forráskezelést végzők képzettek, informáltak és kompetensek a fenntarthatóság területén és ismerik a gyűjtésre vonatkozó belső előírásokat: (0) nincs; (1) alap; (2) megfelelő; (3) magas fokú képzés.	3	
9.4.b	A forráskezelést végzők képzettek, informáltak és kompetensek a tisztességes kereskedelemre vonatkozó és szociális kérdésekben , és ismerik a vonatkozó belső irányelveket és eljárásokat (gyermekmunka a gyűjtés során, diszkrimináció megállítása, FairWild prémiumok regisztrálása, felhasználása, a gyűjtők bevonása a döntésbe stb.): (0) nincs; (1) alap; (2) megfelelő; (3) magas fokú képzés.	3	
9.4.c	A felvásárlást végzők képzettek, informáltak és kompetensek a minőségre és termékkezelésre vonatkozó előírások tekintetében: (0) nem képzettek, nem értik a szabályokat; (1) nincs szabályos képzés, de megfelelően informáltak; (2) képzettek, ismerik az anyagkezelés szabályait; (3) kiválóan képzettek.	3	
9.4.d	A gyűjtők képzését segítő eszközök hozzáférhetőek: (0) nincs képzés vagy képzést segítő eszköz; (1) szóbeli oktatás, következetes információk; (2) jó oktatási eszközök; (3) kiváló oktatási eszközök.	3	
9.4.e	Az összes gyűjtő alapképzésben részesül a fenntartható gyűjtésre vonatkozóan: (0) nincs képzés; (1) rövid, az alapvető tudás megszerzését előirányzó képzés, nem dokumentált; (2=M 2. évtől) minden gyűjtő képzett, a képzések dokumentáltak; (3) magas fokú képzés biztosított.	3 2=M 2. évtől	
9.4.f	Az előírásnak megfelelően ismételt képzések. Minden új növényfaj vagy fellépő probléma esetén a gyűjtők újabb oktatáson vesznek részt a fenntartható gyűjtésre vonatkozóan: (0) nincs képzés; (1) alapképzés; (2=M 3. évtől) naprakész oktatás a gyűjtés kockázati szintjének megfelelően; (3) igen jó képzési rendszer.	3 2=M 3. évtől	
9.4.g	A gyűjtők informáltak és képzettek a FairWild következő társadalmi aspektusainak szempontjából: - FairWild eljárások társadalmi elkötelezettsége: nincs diszkrimináció, tisztességes viszony kialakítása a gyűjtőkkel, a gyűjtők szerepvállalása a döntéshozásban, időbeni fizetés, tisztességes árak garantálása - Gyermekmunka vagy segítség a gyűjtés során - A FairWild prémiumok felhasználására vonatkozó döntéshozás, kilátások A gyűjtők: (0) nincsenek tisztában a FairWild társadalmi ismérveivel; (1=M 2. évtől) alapinformációk átadása; (2) a gyűjtők képzettek és ismerik a társadalmi és a tisztességes kereskedelemre vonatkozó ismérveket; (3) a gyűjtők aktívan részt vesznek a FairWild szociális és tisztességes kereskedelemre vonatkozó ismérveinek megvalósításában és fejlesztésében.	3 1=M 2. évtől	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		21	14

9.5. Összinté bánásmód és partnerség

A felek között nyílt viszonyra van szükség, mely az összes partnertől megköveteli a management terv tiszteletben tartását, illetve az információk összegyűjtését és megosztását.

EP N°	Ellenőrzési pont 9.5 Összinté bánásmód és partnerség	MAX	Pont
9.5.a	A célfaj gyűjtésében, vagy az élőhely felhasználásában érdekelte csoportok, szervezetek, vállalkozások, egyéni szereplők és ügynökségek, stb. ismerete vagy azok potenciális hatása: (0) nem ismertek/dokumentáltak, annak ellenére, hogy egyértelműen jelen vannak; (1) a management tervben csak néhány cég/csoport szerepel; (2) minden fontosabb résztvevő azonosított és szerepel a management tervben; (3) a különböző résztvevőkkel kiváló kapcsolat kialakítása.	3	
9.5.b	Rendszeres konzultációk, megbeszélések mindazokkal, akiket közvetlenül érintenek a gyűjtési, vagy a forráskezelési eljárások: (0) nincs, habár vannak egyértelműen érintett csoportok; (1=M) nincs, de komolyabb konfliktus nem áll fenn; (2) van; (3) a jó kapcsolatok fenntartására extra erőfeszítések.	3 1=M	
9.5.c	A gyűjtési eljárások által erősen érintett gyűjtői szervezetek és a helyi/bennszülött lakosság bevonása a forráskezelés fejlesztésébe: (0) habár érdekeltnek lennének, nincsenek bevonva; (1=M) legalább rendszeres információáramlás és meghívás a döntéshozásba; (2) törekvés az érintettekkel való szoros együttműködés kialakítására; (3) extra erőfeszítések az érintettekkel való együttműködés kialakítására.	3 1=M	
9.5.d	A szomszédos földtulajdonosokkal/területkezelőkkel, vagy más felhasználókkal szembeni konfliktusok tisztázása vagy hatékony kezelési módja: (0) lényeges, megoldatlan konfliktusok; (1)	3	

EP N°	Ellenőrzési pont 9.5 Őszinte bánásmód és partnerség	MAX	Pont
	kezdetleges konfliktuskezelés; (2) jól kezelt VAGY nincsenek konfliktusok; (3) a helyi közösségek által nagyra értékelt gyűjtési eljárások ES nincs komoly konfliktus.		
9.5.e	A management terv kulcselemeinek összefoglalása , a kapcsolódó kivitelezési tervek és vizsgálati anyagok az érintettek számára elérhetők: (0) kérés esetén sem elérhetők; (1) nincsenek szabályozva/nincs általános gyakorlat, de nincs is igény ezen információkra; (2) egyértelmű kötelezettségvállalás, hogy kérés esetén elérhetővé teszik azokat; vagy a vadon termő növények gyűjtésére vonatkozó eljárások és irányvonalak elérhetők (pl. webes oldalakon); (3) kölcsönösen előnyös kommunikációs irányelvek.	3	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		15	10

10. ALAPELV: FELELŐS ÜZLETI GYAKORLAT BEVEZETÉSE

A vadon termő növények gyűjtése meg kell, feleljen a piaci elvárásoknak (minőség, pénzügyi háttér, nyomonkövethetőség) ugyanakkor nem veszélyeztetheti a növényi források fenntarthatóságát.

10.1. Piaci/felvásárolói követelmények

A fenntartható gyűjtésnek és a növényi források kezelésének igazodnia kell a mindenkori piaci feltételekhez, elkerülendő az eladhatatlan áru felesleges felhalmozását.

EP N°	Ellenőrzési pont 10.1 Piaci/felvásárolói követelmények	MAX	Pont
10.1.a	Felmért piaci igények (pl.: vásárlói megrendelések, darabjegyzékek, stb.): (0) nem ismertek; (1) néhány alapismeret; (2) a piaci igények megfelelő ismerete; (3) kiválóan felmért.	3	
10.1.b	Csak a minőségi követelményeknek megfelelő növényeket gyűjtik : (0) egyértelműen gyűjtenek felhasználásra nem alkalmas növényi alapanyagot is; (1) néhány, kisebb hiányosság, de alapvetően szabálykövetés; (2) ténylegesen megvalósul; megfelelő képzési és irányítási rendszer a gyűjtők számára; (3) kiváló management eljárások biztosítják, hogy csak megfelelő minőségű növényi anyag legyen betakarítva.	3	
10.1.c	A gyűjtésre vonatkozó management eljárások során egyezség születik a felvásárlási mennyiségekről még a gyűjtési időszak kezdete előtt: (0) nincs megállapodás, nagy veszteségek; (1) nincs valódi egyezség, de nem nagy a veszteség VAGY az eljárások során törekednek a megegyezésre, de a felvásárló ebben nem partner; (2) megvalósul; (3) kiválóan felépített rendszer.	3	
10.1.d	A gyűjtésre vonatkozó management eljárások áttekintik a felvásárló igényeit , figyelembe véve a forráskezelésre vonatkozó management tervben rögzítetteket, mielőtt visszaigazolnák a megrendelést és elkezdene a gyűjtést: (0) nem történik meg, egyértelműen nem veszik tekintetbe a forráskezelésre vonatkozó management tervet; (1) néha megvalósul; (2) mindig megvalósul vagy garantált, hogy a begyűjtött mennyiségek jóval alatta vannak a maximálisan engedélyezettnek és megfelelnek a management tervben rögzített egyéb kritériumoknak; (3) kiváló belső visszacsatolási rendszer.	3	
10.1.e	Belső előírások , melyek leírják a begyűjtött alapanyag helyes post-harvest, és felvásárlás utáni kezelési- és szállítási-módját, a szennyezés és minőségromlás minimalizálásának céljából: (0) egyértelműen nem megfelelő; (1) alapfokú; (2) a bonyolultsági és kockázati szinteknek megfelelő; (3) jól felépített eljárások.	3	
10.1.f	Az alapanyag gyűjtők általi kezelése és feldolgozása megfelelően definiált és szabályozott az erre vonatkozó belső előírásokban: (0) egyértelműen nem megfelelő; (1) alapfokú; (2) a bonyolultsági és kockázati szintnek megfelelő; (3) jól felépített eljárások.	3	
10.1.g	A gyűjtő által végrehajtott tárolás és feldolgozás során az alapanyag nem szennyeződik (pl: védekezés a raktári kártevők ellen): (0) nagy valószínűséggel bekövetkező szennyeződés; (1=M 1. év) a szennyeződésnek kicsi a kockázata; (2=M 2. évtől) egyértelmű eljárások és képzés, melyek biztosítják a beszennyeződés megállítását; (3) ezen probléma tekintetében nagy fokú tudatosság a gyűjtők oldaláról.	3 1=M 1. év 2=M 2. évtől	
10.1.h	Az alapanyagok nem szennyeződnek a feldolgozás és tárolás során; (0) szennyeződnek; (1=M) nagyon alapvető rendszer vagy a szennyeződésnek kicsi a kockázata; (2) a felállított rendszerrel hatékonyan megelőzhetőek a szennyeződések; (3) jól kivitelezett, kiváló rendszer.	3 1=M	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		24	16

10.2. Nyomon-követhetőség

A célajok begyűjtött növényi részeinek tárolása és kezelése során hangsúlyt kell fektetni a nyomonkövethetőségre a forrásterületek és az eladás helye között.

EP N°	Ellenőrzési pont 10.2 Nyomonkövethetőség	MAX	Pont
10.2.a	A kiszállítások/vásárlások rögzítettek egy felvásárlási naplóban , melyben megtalálható legalább a dátum, a gyűjtő neve vagy kódja, a gyűjtési terület, a kiszállított mennyiség és a termék leírása, FairWild certifikációs státusza; (0) nincs, vagy nagyon hiányos feljegyzések; (1=M) alapfeljegyzések legalább a név, mennyiségek és a gyűjtési terület megemlítésével, a monitorozási folyamat elősegítéséhez; (2) megfelelő, megbízható feljegyzések; (3) kiváló feljegyzések.	3 1=M	
10.2.b	A gyűjtő nyugtát kap, melyen fel kell tüntetni legalább a dátumot, a gyűjtő nevét (vagy kódját), a faj vagy termék nevét, a kiszállított mennyiséget és a FairWild certifikációs státuszt: (0) nincs nyugta; (1) nagyon	3	

EP N°	Ellenőrzési pont 10.2 Nyomonkövethetőség	MAX	Pont
	egyszerű nyugták, melyek hiányosak; (2) megfelelő nyugták; (3) kiválóan dokumentált felvásárlási rendszer.		
10.2.c	Egy tétel nyomon-követhetőségére a központi feldolgozási/csomagolási eljárások (feldolgozási/csomagolási naplók) kellően dokumentáltak : (0) nincs dokumentálás; (1) alapfokú/kissé szakszerűtlen; (2=M 2. évtől) megfelelő feljegyzések; (3) kiváló dokumentációs rendszer.	3 2=M 2. évtől	
10.2.d	Minden feldolgozásra kerülő termék (tisztított, válogatott, aprított, átszítált alapanyag) esetén ismert annak feldolgozási vesztesége (a begyűjtött és végleges termék súlyának hányadosa) és összetétele (a többkomponensű termékek esetében): (0) nem ismert; (1) alapinformációk; (2) dokumentált; (3) kiválóan dokumentált feldolgozási rendszer.	3	
10.2.e	Gyűjtéskori és gyűjtés utáni azonosítás, címkézés és a feljegyzések megőrzése az egyes tételek gyűjtési hely szerinti visszakereséséhez, beazonosításához : (0) nem visszakereshető; (1) alapfokú/nincs következetesen megvalósítva; (2=M 3. évtől) egyszerű rendszer biztosítja a gyűjtési hely visszakereshetőségét; (3) következetes tétel-számozási rendszer.	3 2=M 3. évtől	
10.2.f	Ugyanazon célfajok gyűjtése és értékesítése a FairWild certifikációs rendszerén kívül : (0) ugyanazon célfajokat a FairWild hatáskörén kívül is gyűjtik; (1=M) ugyanazon termékek és növényi alapanyagok más régiókban is megtalálhatók: de elkülönítettek, címkézettek, a vásárlás, eladás jól dokumentált; (2) az eljárás során nincs termékfelhalmozás, vagy ugyanazon célfaj gyűjtése a FairWild certifikációs rendszerén kívül; (3) az egész gyűjtési eljárás a FairWild által minőség-ellenőrzött. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (3)</i>	3 1=M	
10.2.g	A termékek megfelelően címkézettek , amikor a gyűjtési eljárásokat követően a következő vevőhöz kerülnek: a termék FairWild certifikációs státusza, neve, tételszáma vagy vásárlási kódja: (0) nincs következetes címkézés; (1) kisebb korrekcióra van szükség; (2) korrekt címkézés vagy a szükséges információk feltüntetése kísérő dokumentumokon, melyek egyszerűen csatolhatók az adott tételhez; (3) tétel-számozási rendszer vagy kiváló címkézés.	3	
10.2.h	Az export és helyi értékesítés dokumentálása a termékút teljes vizsgálatát teszi lehetővé: (0) nincs dokumentálva; (1) alapfokú/hiányos feljegyzések; (2) részletes számlák a mennyiségek, termékadatok, tételszámok feltüntetésével vagy hasonló dokumentumok; (3) adatbázis és részletes számlák.	3	
10.2.i	Számlák és szállítási dokumentumok, melyekben rögzített a termék FairWild certifikációs státusza ; (0) nincs tájékoztatás; (1=M) a számlán fel van tüntetve a certifikációs státusz ; (2) az összes szállítási dokumentumon fel van tüntetve; (3) kiváló címkézési és nyomon-követhetőségi rendszer.	3 1=M	
10.2.j	Számlákban vagy értékesítési szerződésekben rögzített FairWild prémium : (0) nincs kikötve, nem is definiált; (1) megállapodás, de nincs rögzítve a dokumentumokban; (2) megfelelően dokumentált.	2	
10.2.k	A certifikációt végző személy által kiadott, az ellenőrzött termékek eladására vonatkozó tranzakciós igazolások : (0) nincs; (1) csak néhány esetben; (2) az összes FairWild eladás esetén elérhető.	2	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		31	22

10.3. Megfelelő pénzügyi háttér és felelős kereskedelmi viszonyok

Azon eljárások összessége, melyek a célfajok fenntartható gyűjtéséhez biztosítják a megfelelő pénzügyi háttérrel.

EP N°	Ellenőrzési pont 10.3 Megfelelő pénzügyi háttér és felelős kereskedelmi viszonyok	MAX	Pont
10.3.a	Pénzügyi terv a forráskezelés, forrásmegőrzés és tisztességes, gyűjtőknek fizetett felvásárlási árak biztosítására: (0) nincs terv; (1) alapfokú; (2) megfelelő; (3) kiváló.	3	
10.3.b	A FairWild prémium kiszámítása : (0) a prémium nincs felszámítva, se igényelve; (1) igen kezdetleges rendszer; (2) a megfelelő FairWild prémium felszámításra kerül a vevőkkel történő tárgyalások során, pl.: az átlagár 10 %-a a gyűjtőkhöz vagy más alaphoz kerül (a fix prémiumok a hosszú távon kialakított átlagáron alapulnak, céljuk egy olyan pénzalap létrehozása, mely támogat bizonyos szociális projekteket, a kisebb százalékban jelentkező, a teljes gyűjtési folyamatot támogató prémiumok szintén pozitív szociális hatással bírhatnak); (3) igen jól szervezett prémium rendszer és átfogó, tisztességes kereskedelmi eljárások.	3	
10.3.c	Kérésre a gyűjtőknek fizetett felvásárlói árak nyilvánossá válnak a FairWild vásárlói számára : (0) információ megtagadása vagy egyértelműen hamis adatok; (1) kisebb pontatlanságok/nem egyértelmű információk; (2) korrekt alapinformáció a gyűjtőknek fizetett árról.	2	
10.3.d	A gyűjtésből származó bevétel elégséges azon költségek fedezésére , melyek biztosítják a hosszú-távú forráskezelést, ideértve a szükséges növényvédelmi eljárásokat is: (0) nem fedezi a szükséges költségeket; (2) vagy valószínűséggel fedezi a költségeket, legalábbis további hosszú-távú támogatások/segélyek segítségével; (3) jó viszony azon felvásárlókkal, akik megfelelő, a költségeket fedező árat hajlandóak fizetni.	3	
10.3.e	Az adott cég minden szükséges lépést megtesz annak érdekében, hogy folyamatosan fejlessze a termék minőségét : (0) nincs; (1) kisebb fejlesztések; (2) folyamatos, komoly erőfeszítés; (3) kiemelkedő erőfeszítés.	3	
10.3.f	Amennyiben folyamatos probléma van a minőséggel és állandó panaszok érkeznek : (0) a helyzet javítására nem tesznek lépéseket; (1) van néhány egyezség a partnerekkel, de további véleménykülönbségek állnak fenn; (2) megegyezés (pl.: a termék visszavétele) és lépések megtétele a helyzet javításához; (3) kölcsönösen előnyös, kiváló megállapodások. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3	
TELJES PONTSZÁM		MAX	TNP
Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont		17	12

11. ALAPELV: A VÁSÁRLÓK IRÁNTI ELKÖTELEZETTSÉG BIZTOSÍTÁSA

A gyűjtött alapanyag felvásárlója (pl.: importőr) kölcsönösen előnyös, hosszú-távú üzleti kapcsolat kialakítására törekszik, mely tiszteleten, őszinteségen és a minőség szempontjából a beszállító támogatásán alapul.

A FairWild felvásárlói kötelezettségei, úgy, mint tisztességes kereskedelmi partner, önértékelésen és a következő két kritériumnak való megfelelés dokumentálásán alapulnak:

- 11.1. Kölcsönösen előnyös kereskedelmi viszonyok*
- 11.2. Tisztességes árak és FairWild prémium rendszer*

Ebben a részben nincsenek teljesítési indikátorok.

II. RÉSZ: TOVÁBBI FAIRWILD INDIKÁTOROK AZ ERŐSEN VESZÉLYEZTETETT FAJOKRA

A következő teljesítési indikátorok azon esetben alkalmazandók, amikor a gyűjtött fajok közül legalább egy veszélyeztetettnek minősül.

1.1. A célfajok védettségi státusza

A célfajok és populációik védettségi státusza rögzített és rendszeres felülvizsgálat alatt áll.

EP N°	Ellenőrzési pontok II. rész További FairWild indikátorok az erősen veszélyeztetett fajokra	MAX	Pont
1.1.b	A FairWild kritérium alapján a célfaj erősen veszélyeztetett (EV), de az IUCN Vörös Listájában nem szerepel róla adat (data deficient-DD) vagy globális, nemzeti vagy regionális szinten sincsen védettségi státusza (vagy eddig nem vizsgálták) : (0) nincs és nem is tervezett információgyűjtő tevékenység; (2) a gyűjtési eljárás tartalmaz olyan elemeket, melyek a védettségi státusz megállapítását és a forrásértékelést segítik elő; (3) előzetes adatgyűjtés és együttműködés az IUCN szervezettel a védettségi státusz megállapítására. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3	

1.2. Tudatos gyűjtési eljárások összessége

A megfelelő botanikai azonosítás, térképészet, génmegőrzés, illetve a célfajok megfigyelése és a gyűjtési tapasztalatok folyamatos értékelése szolgáltatja az alapot a gyűjtési és management eljárásokhoz.

1.2.c	EV célpopulációk feltérképezése a gyűjtési területen : (0) térképen nincsenek jelölve, pontos elhelyezkedésük nem ismert; (1) csak hozzávetőleges jelölésmód, pontos elhelyezkedésük a gyűjtési területen nem igazán ismert vagy csak kezdetleges térképészeti háttér (kézzel rajzolt, internetről letöltött térképek), a gyűjtést irányítók és végzők által azonban jól ismertek az élőhelyek; (2=M 2. évtől) jó minőségű (pl.: GIS/GPS alapú) térképeken azonosítható célpopuláció-és gyűjtési terület elhelyezkedés, -méret és -kiterjedés (akár az egész gyűjtési területre kiterjedően, ha ez a cél); (3) a gyűjtési területek/célpopulációk elhelyezkedésének kiváló ismerete és dokumentálása.	3 2=M 2. évtől	
1.2.l	Veszélyeztetett célfajok (súlyosan veszélyeztetett/SV, veszélyeztetett/V, sebezhető/S az IUCN Vörös Listája, vagy más, azzal egyenértékű környezetvédelmi dokumentum szerint): (0) az ismert veszélyeztetett kategóriába tartozó célfajok esetén – ezt a tényt nem veszik figyelembe, a fenntarthatóság érdekében nem tesznek lépéseket; (2=M) a vizsgálatok alapján a célfajok nem veszélyeztetettek. <i>Veszélyeztetett faj certifikációjára csak akkor van lehetőség, ha a gyűjtési eljárások tekintetbe veszik a növény státuszát és ennek megfelelően kivételes lépéseket rögzítenek és kivételeznek a management tervben az azonosított veszély csökkentésére. A FairWild Szakmai Bizottságának meg kell erősítenie a certifikációt</i> ; (3) kivételes, további lépések megtétele a célfajok in-situ és ex-situ génmegőrzésének érdekében.	3 2=M	

1.3. A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke

A gyűjtés fenntarthatóságának mértéke (intenzitása, gyakorisága) nem haladhatja meg a célfaj hosszú távú regenerációs képességét.

1.3.c	Alapinformációk/az EV fajok vizsgálata a gyűjtési területen, ideértve a populáció méretét, elterjedését, felépítését (méret és életkor osztályok, reprodukciós/növekedési/regenerálódási ráták): (0) nincs információ; (1) csak becslést értékel; (2=M 2. évtől) a helyszínen elvégzett, fajspecifikus adatgyűjtésen alapuló publikált információ vagy helyi megfigyelés (ideértve a gyűjtő és a helyiek tudását). Forráskezelési és monitorozási rendszer felépítése a célfajokra és populációkra vonatkozó alapinformációk javítására a gyűjtési területen; (3) a célfajokra vonatkozó alapadatok kiválóak (pl.: célirányos vizsgálatokkal alátámasztottak).	3 2=M 2. évtől	
1.3.d	Az EV fajok maximális gyűjtési mennyiségének megállapítására szolgáló alapadatok milyensége : (0) nincs ésszerűen megállapított maximum mennyiség, sem referencia a hosszú távú gyűjtési gyakorlathoz; (1) csak hozzávetőlegesen megállapított maximum mennyiségek; (2=M) a gyűjtési limitek megállapítása élőhely-és faj-specifikus forrásértékelésen és monitorozáson, illetve a gyűjtők tudásán alapul; (3) kiváló rendszer.	3 2=M	
1.3.e	Az EV fajok/növényi részek maximálisan engedélyezett gyűjtési mennyiségének fenntarthatósága : (0) nincs adat; (1) nincs arra mutató jel, hogy a jelenlegi/meghatározott maximális gyűjtési mennyiségek visszavetnék a forrás minőségét, vagy elérhetőségét a gyűjtési területen; (2=M) a management tervben rögzített maximális limitek a hozamra és regenerálódásra vonatkozó megfelelő számításokon alapulnak és (elővigyázatosságból) jóval felette vannak a ténylegesen begyűjtött mennyiségeknek , a szabályozás során az időszakos hozam, regenerációs és begyűjtési tapasztalatok is értékelésre kerülnek; (3) a maximálisan begyűjtendő mennyiségek megállapítása célzott kutatási tevékenységen alapul.	3 2=M	

1.3.f	A gyűjtési előírásokban korábban rögzített gyűjtés gyakoriságának fenntarthatósága az EV fajok esetében: (0) a gyűjtés egyértelmű forrás-veszteséget okoz; (1) csupán irányadó és monitorozásból származó adat érhető el; a populációk visszaszorulásának azonban nincs jele; (2=M) a teljesen kifejlődött növények, növényi részek esetében a gyűjtési területen a gyűjtés mértéke nem haladja meg a megújulási rátát a célfajok esetében; (3) a gyűjtés gyakorisága jóval kisebb, mint a megújulási ráta.	3 2=M	
1.3.l	Amennyiben a gyűjtés akadályozza a növények szaporodását, a már szaporodásra képes egyedek megfelelő arányának fenntartásával megőrizhető egy adott célpopuláció sűrűsége, és a növények genetikai sokszínűsége: (0) Nincs iránymutató vagy monitorozási adat, sem bármilyen vizsgálatra utaló terv; (1) a forráskezelési eljárásban szerepel egy alapvizsgálat; (2=M 3. évtől) a cél faj veszélyeztetettségi szintjének megfelelő alapvizsgálati eljárás rögzített a management tervben; (3) kiváló rendszer. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M 3.évtől	

9.1. Fajléhely management terv

Az adott növényfajra/élőhelyre vonatkozó management tervben rugalmasan alkalmazható, gyakorlati management eljárások, illetve a jó gyűjtési gyakorlatra vonatkozó ismérvek definiáltak.

9.1.h	A management tervben rögzített mindazon egyéb tevékenység, mely potenciális veszélyt jelent a fajok és élőhelyeik fenntarthatóságára (pl: ugyanazon területen más cégek is érdekeltek a gyűjtésben): (0) nincs rögzítve; nem ismert; nincs hajlandóság a fennálló kockázat kezelésére; (1) néhány alapvető információ rögzítve, kis mértékű hajlandóság az együttműködésre; (2) az egyéb szereplők ismertek, és a gyűjtési területen végzett tevékenységükre vonatkozó alapinformációk dokumentáltak; (3) a többi területhasználóval jó az együttműködés és a kommunikáció.	3	
9.1.i	A management tervben rögzítettek mindazon stratégiák, melyekkel megelőzhető vagy visszaszorítható a fenntartható gyűjtést veszélyeztető tényezők (többes területhasználat; szennyező-források, stb.): (0) habár egyértelmű szükség lenne rá, nincs stratégia vagy eljárás; (1) néhány stratégiai eljárás a kockázat csökkentésére, mely azonban a management tervben még nincs rögzítve; (2=M 2. évtől) megfelelő stratégia VAGY nincs azonosítható kockázat; (3) lényeges erőfeszítések. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M 2. évtől	

9.2. Felmérések, vizsgálatok és monitorozás

A vadon termő növények gyűjtése a forrásmegőrzés gyakorlatban is megvalósuló biztosításával, a gyűjtéshez kapcsolódó tapasztalatok összesítésével és elemzésével egyaránt támogatott folyamat.

9.2.a	Az EV célfajok és élőhelyeik vizsgálata és rendszeres monitorozása jól kivitelezett, dokumentált és rögzített a management tervben: (0) nincs monitorozás vagy annak tervezete; (1) egyszerű/nem szakszerű vizsgálat, nincs írásba foglalt eljárás; (2=M 2. évtől) a forráskezelés és időszakos monitorozás kivitelezésére megfelelő eljárások rögzítettek a management tervben; (3) jól képzett emberi háttér, kiváló rendszer.	3 2=M 2. évtől	
-------	--	----------------------	--

9.3. A fenntartható gyűjtés kivitelezése a gyűjtők által

Kizárólag megfelelően képzett és hozzáértő személy végezheti a célfajok gyűjtését, illetve ellenőrizheti a gyűjtésre vonatkozó előírások tényleges megvalósulását.

9.3.g	A gyűjtés gyakoriságának megállapítása terepi szemlén és a gyűjtők beszámolóján alapul. → Minden EV faj: (0) bizonyos helyeken egyértelműen gyakoribb gyűjtés, a gyűjtők nem ismerik a gyakoriságra vonatkozó korlátozásokat ÉS a túlgyűjtés jelei; (1) az általános túlgyűjtésnek nincsenek jelei, de a gyűjtők nincsenek tisztában a gyakoriságra vonatkozó korlátozásokkal, vagy az adott területre vonatkozó előírásokat meghaladóan általában többszöri betakarítás; (2=M) a hivatalosan elfogadott gyűjtési gyakoriság, nincs példa túlgyűjtésre még a frekvenciált területeken sem; (3) a gyűjtésnek csak igen kismértékű hatása van. <i>Amennyiben nem alkalmazható → (2)</i>	3 2=M	
-------	---	----------	--

	TELJES PONTSZÁM II. rész: Az erősen veszélyeztetett fajokra vonatkozó további ellenőrzési pontok.	MAX	TNP	Pont
	Maximum Pontok / Teljes Norma Pontok / Pont	36	24	

HIVATKOZÁSOK

- ABABOUC, L. 2002. Fish trade, safety, quality, and environmental issues. PowerPoint bemutató. UNCTAD Workshop on standards and trade. Genf, 2002. 05. 16-17.
- BIOFOUNDATION. 2008. Fair for Life Certification Programme. Biofoundation, Weinfelden, Svájc. http://www.fairforlife.net/logicio/client/fairforlife/file/IMO_SFT_Programme_Version3_Feb08.pdf
- BROWN, L., D. ROBINSON, and M. KARMANN. 2000. The Forest Stewardship Council and Non-timber Forest Product Certification: a Discussion Paper. Appendix A. Draft Principle 11. FSC NTFP Working Group, 1997.
- COONEY, R. 2004. The Precautionary Principle in Biodiversity Conservation and Natural Resource Management: An issues paper for policy-makers, researchers and practitioners. IUCN, Gland, Svájc és Cambridge, Egyesült Királyság.
- CUNNINGHAM, A B. 2001. *Applied ethnobotany: people, wild plant use and conservation*. Earthscan, London.
- EDQM. 2007. *The European Pharmacopoeia*. VI. kiadás.
- FSC. 2000. Principles and Criteria. Forest Stewardship Council.
- FSC. 2006. Chain of Custody Certification. Forest Stewardship Council.
- FWF. 2010a. *FairWild Standard: Version 2.0*. FairWild Foundation, Weinfelden, Svájc.
- FWF. 2010b. *FairWild Standard: Version 2.0. Performance Indicators*. FairWild Foundation, Weinfelden, Svájc.
- HOLLING, C.S. 1978. *Adaptive environmental assessment and management*. John Wiley and Sons, New York.
- ILO. 1958. C111 Discrimination (Employment and Occupation) Convention. International Labour Organization, Genf.
- ISEAL. 2004. ISEAL Code of Good Practice for Setting Social and Environmental Standards. International Social and Environmental Accreditation and Labelling Alliance. P005 Final Public Draft, 3. verzió, 2004. január.
- IUCN. 2001. *IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1*. IUCN Species Survival Commission. IUCN, Gland, Svájc és Cambridge, Egyesült Királyság.
- LAMMERTS VAN BUEREN, E.M., AND E.A. BLOM. 1997. *Hierarchical Framework for the Formulation of Sustainable Forest Management Standards*. The Tropenbos Foundation, Leiden, Hollandia.
- LEAMAN, D. and A.B. CUNNINGHAM. 2008. Resource assessment: a guide to implementing Principle 1: maintaining MAP resources. Guidance for implementing the ISSC-MAP. Draft for review and comment, 08-04-08.
- MPSG. 2007. *International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants (ISSC-MAP)*. Version 1.0. Bonn, Gland, Frankfurt, és Cambridge: Bundesamt für Naturschutz (BfN), MPSG/SSC/IUCN, WWF Németország, és TRAFFIC.(BfN-Skripten 195).
- MEINSHAUSEN F, S. WINKLER, R. BÄCHI, F. STAUBLI, and K. DÜRBECK. 2006. *FairWild Standards, Version 1 (11/2006)*. FairWild Foundation, Weinfelden, Svájc.
- PETERS, C.M. 1994. Sustainable Harvest of Non-Timber Plant Resources in Tropical Moist Forest: An Ecological Primer. Biodiversity Support Programme and World Wildlife Fund, Washington, DC.
- PIERCE, A.R. and S.A. LAIRD. 2003. *In search of comprehensive standards for non-timber forest products in the botanicals trade*. International Forestry Review 5(2): 138-147.

- SAI. 2004. Guidance Document for Social Accountability 8000. Social Accountability International, New York.
- SCHROEDER, D. 2007. Benefit sharing: it's time for a definition. *Journal of Medical Ethics* 33:205-209.
- SECO. 2005. *A Guide to Using the Working Draft ABS Management Tool*. State Secretariat for Economic Affairs. Bern, Svájc.
- SHANLEY, P., A.R. PIERCE, S.A. LAIRD, and A. GUILLEN. 2002. *Tapping the Green Market: Certification and Management of Non-timber Forest Products*. Earthscan.
- UNCTAD. 2008. International Requirements for Organic Certification Bodies. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM), Genf, Róma és Bonn.
http://www.unctad.org/trade_env/itf-organic/meetings/itf8/IROCB_0809%20.pdf
- UNEP. 2001. *Convention on Biological Diversity: Text and Annexes*. United Nations Environment Programme. UNEP/CBD/94/1.
- WALTERS, C.J. 1986. *Adaptive management of renewable resources*. McMillan, New York.
- ZABEL, R.W., C.J. HARVEY, S.L. KATZ, T.P. GOOD, and P.S. LEVIN. 2003. Ecologically sustainable yield. *American Scientist* 91(2): 150+.

1. MELLÉKLET: RÖVIDÍTÉSEK ÉS JELÖLÉSEK

ABS	Access and benefit-sharing – Hozzáférhetőség és haszonmegosztás
BfN	Bundesamt für Naturschutz / German Federal Agency for Nature Conservation
CBD	Convention on Biological Diversity – Biológiai Sokféleség Egyezmény
EDQM	European Directorate for the Quality of Medicines and HealthCare – Európai Gyógyszerminőségi Igazgatóság
FSC	Forest Stewardship Council – Erdő Gondnoksági Tanács
FWF	FairWild Foundation
HR	High Risk – Nagy kockázattal bíró
ILO	International Labour Organisation – ENSZ Nemzetközi Munkaügyi Szervezete
IMO	Institute for Marketecology
ISSC-MAP	International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants - A Gyógy-és Aromanövények Fenntartható Gyűjtésének Nemzetközi Előiratai
IUCN	International Union for Conservation of Nature - Természetvédelmi Világszövetség
MAT	Mutually Agreed Terms – Kölcönösen előnyös feltételek
MAP	Medicinal and aromatic plant – Gyógy-és aromanövény
MPSG	Medicinal Plant Specialist Group of the IUCN/SSC – Az IUCN/SSC speciális gyógynövény csoportja
NTFP	Non-timber Forest Product – Nem fa alapanyagú erdészeti termék
PIC	Prior Informed Consent – Előzetes hozzájárulás
SECO	State Secretariat for Economic Affairs (Svájc) – Svájc Gazdasági Minisztériuma
SSC	Species Survival Commission
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development – Az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája
UNEP	United Nations Environment Programme – Az ENSZ Környezetvédelmi Programja

2. MELLÉKLET: SZÓJEGYZÉK⁶

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
Alapelv	Alapvető jog vagy szabály, mely alapjául szolgál a megfelelő eljárásoknak és következtetéseknek. Az alapelvek egy célkitűzés meghatározott elemei.	LAMMERTS VAN BUEREN és BLOM 1997
	Egy széleskörű és alapvető jog, doktrina vagy feltételezés.	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006
	Egy cselekvés vagy következtetés alapjául szolgáló alapvető igazság vagy jog; egy lényeges szabály vagy alapfogalom.	SHANLEY et al. 2002
	Egy lényeges szabály vagy alapfogalom.	BROWN et al. 2000
Alkalmazkodó management	Egy egységes, több tudományágot átfogó megközelítés, mely tisztázza a természetes források kezelésében felmerülő problémákat. Alkalmazkodó, mert tekintetbe veszi az emberi behatás miatt bekövetkező folyamatos változásokat, a nem várt helyzeteket, s az így felmerülő újabb megoldandó problémákat. A bizonytalanságok megszüntetésének legjobb eszköze pedig a tanulás. Az alkalmazkodó management meg kell, feleljen a társadalmi elvárásoknak, ugyanakkor könnyen módosíthatónak, rugalmasnak is kell lennie a nem várt helyzetek megoldására. Az alkalmazkodó management az irányelveket egyfajta hipotézisként kezeli, hisz azok sokszor csak színlelt válaszokat adnak... a management eljárások ennek megfelelően a tudomány oldaláról tesznek lépéseket.	HOLLING 1978; WALTERS 1986
Bio-és ökológiai termesztés	A fenntartható ökoszisztéma, biztonságos ételkészítés, megfelelő tápanyagellátás, jó állattartási szokások és társadalmi igazságosság elveire épülő megközelítési rendszer. A bio-és ökológiai termesztés ennek megfelelően több mint egy egyszerű termesztési rendszer.	IFOAM 2004
Biológiai sokszínűség	Az élőlények - többek között szárazföldi, tengeri és más vizes ökoszisztémák - biológiai sokszínűsége, és az általuk létrehozott ökológiai komplexitás; ide sorolandó a fajok belüli, fajok közötti, illetve az ökoszisztémák	UNEP 2001

⁶ Néhány kifejezés azért szerepel ebben a szójegyzékben, mert a FairWild Standard 2.0. FWF (2010) verziójában alkalmazott.

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
	diverzitása.	
Birtoklás	Jogilag elismert vagy szokásokon alapuló társadalmilag definiált megállapodások egyének vagy csoportok között, melyek a tulajdonláshoz, birtokláshoz, egy meghatározott terület hozzáférésehez / használatához és az ott található források (fák, növényfajok, víz, ásványi anyagok, stb.) felhasználáshoz kapcsolódó jogokra és kötelelességekre vonatkoznak.	FSC 2000
Diszkrimináció	Faji-, szociális eredeten, bőrszínen, nemi- vagy nemzeti hovatartozáson, vallási- vagy politikai nézeten alapuló megkülönböztetés, kizárás vagy előnyben részesítés, mely semmissé teszi vagy erősen csökkenti az esélyegyenlőséget a munkavállalás során; ide sorolandó mindazon egyéb megkülönböztetés, kizárás, vagy előnyben részesítés is, mely hasonló módon hat az esélyegyenlőségre a munkavállalás során.	ILO 1958
Ellenőrzési pont	Az indikátor mérési módját adja meg az adott terepen (pl: egy indikátor megvalósulását meghatározó adatpontok, információk). A minimum szintek meghatározása helyett több ellenőrzési pontra van szükség, melyek egy adott régióknak, terméknek, osztálynak, eljárási volumennek, stb., megfelelően specifikáltak. Az ellenőrzési pontok értelmet, precizitást és általában területi-sajátosságot adnak egy indikátornak. Az ellenőrzési pontot eset- és helyspecifikusan célszerű számszerűsíteni.	SHANLEY et al. 2002
Elővigyázatossági alapelvek, szemléletek	Azon eljárás, mely során elkerülhető egy súlyos, visszafordíthatatlan környezeti kár, még mielőtt ezen káresemény ténylegesen bekövetkezne.	COONEY 2004
Előzetes hozzájárulás	A szükséges információk átadását követően a felhasználó által az államtól és, az adott helyzetnek megfelelően, más tulajdonosoktól beszerzett hozzájárulása a genetikai források és az ezekhez kapcsolódó tradicionális tudásanyag hozzáférésehez, kölcsönösen előnyös feltételek mellett.	SECO 2005
Erősen veszélyeztetett (EV)	Az ökológiai és piaci tényezők miatt, a FairWild Foundation által veszélyeztetettnek ítélt növényfajok (lásd 1. táblázat).	
<i>Ex-situ</i>	A biológiai sokszínűség megőrzése a	UNEP 2001

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
forrásmegőrzés	természetes élőhelyen kívül eső területen.	
Életképes populáció	Egy olyan populáció, mely adott időhatáron belül képes az önmegújulásra.	
Élőhely	Egy terület helye vagy típusa, ahol egy élőlény vagy populáció természetes előfordulású.	UNEP 2001
FairWild prémium	A FairWild felvásárlási árán felül fizetett extra minden FairWild által certifikát, gyűjtőktől vásárolt termékre. A FairWild prémiumot minden más bevételtől elkülönítve kell lekönyvelni és szigorúan csak szociális beruházásokra vagy nagyobb termelői kifizetésekre fordítható. Az első évben az ökológiai fejlesztésekre és forrásvédelemre is fordítható, úgy, mint ez utóbbi kivitelezésének költségei, herbáriumi minták gyűjtése, elhelyezése.	FWF 2010b
Felhasználói jogok	A helyi szokásokon, kölcsönösen előnyös megállapodásokon, vagy más, hozzáférési jogokon alapuló, az erdő által biztosított források felhasználásának joga, mely korlátozhatja bizonyos fajok felhasználását, vagy speciális gyűjtési technikát írhat elő.	FSC 2000
Fenntartható használat	A biológia sokszínűség egyes elemeinek olyan szintű felhasználása, mely hosszú távon nem csökkenti ezt a diverzitást, ez által megőrizve a jelen és jövő generációi számára a benne rejlő potenciált.	UNEP 2001
Fiatalkorú munkavállaló	Azon munkavállaló, aki már nem gyermekkorú, de még nincs 18 éves. Ezen standard, egyszerűsítési okokból, a korhatárt 15-18 évben határozza meg.	SAI 2004 nyomán
Gyermek	Gyermeknek nevezhető minden olyan személy, akinek életkora nem éri el a 15 évet, hacsak a helyi törvények nem írják elő magasabb korhatárt a munkavállaláshoz, vagy tankötelezettséghez. Ha azonban a helyi törvény a fejlődő országokra vonatkozó ILO 138 Egyezmény alapján 14 éves életkort ír elő, akkor ez utóbbit kell alkalmazni.	SAI 2004
Gyűjtés kiterjedése, mértéke	Kiterjedés: egy térség teljes terjedelme: terület. Működési kör: eljárások, tevékenységek vagy behatások köre: eljárások sora. Mérték: jellegzetes relatív méret, kiterjedés vagy fok < nagy mértékben megvalósuló	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
	<p>projektek.</p> <p>Ráta: két változó állandó aránya; egy számított érték; egy lemért tulajdonság mértéke vagy foka.</p> <p>Intenzitás: egy mennyiség nagyságának (úgy, mint erő, vagy energia) (területre, rakományra, tömegre vagy időre vonatkoztatott) mértéke.</p> <p>Gyakoriság: egy időben periodikusan ismétlődő folyamat ismétlődési száma.</p> <p>Nagyság: egy háromdimenziós tárgy által elfoglalt tér köbtartalma; egy különleges nagysággal rendelkező anyag mérete.</p> <p>Mennyiség: egy meghatározott vagy kiszámított mennyiség.</p> <p>Szint: egy tetszőleges referencia szinthez viszonyított mennyiség; általánosan = nagyság, intenzitás.</p> <p>Hozam (éves szinten fenntartható): a termesztés eredményeként képződő termékmennyiség; egy előállított vagy kapott termékmennyiség.</p>	
Gyűjtési eljárás	Bármely szervezet vagy cég azon teljes felelősségtudata, mely alapján biztosított ezen Standard elvárásainak történő megfelelés; általában azon cégek vagy szervezetek esetében, melyek növénygyűjtésben, vagy ezen termékek eladásában érdekeltek.	SAI 2004 ALAPJÁN
Harmonizáció	A harmonizáció egy olyan folyamat, mely kettő vagy több standard lényeges elemeit hozza összhangba. A harmonizációt elősegítő tevékenységek is ide sorolandók (habár nincsenek eőírva), úgy, mint általános kritériumok és indikátorok használata, közösségi célok megfogalmazása, a standardok megvalósítását segítő közösségi struktúrák átvétele, egy nemzetközi standard fejlesztése és átvétele.	ISEAL 2004
Hozam	Begyűjhető, betakarítható hozam: a gyűjtés maximális mennyisége.	Lásd PETERS 1996
	Fenntartható hozam: a megújulási rátának megfelelő mennyiségű gyűjtés, gyakran az egyéves növekedési ráta által meghatározott.	ZABEL et al. 2003
Hozzáférhetőség és haszonmegosztás	Nemzetközi jogi környezetben a [hozzáférhetőség és] haszonmegosztás a genetikai forrás felhasználásakor keletkező előnyök/profit megosztását vagy a tradicionális tudás átadását jelenti a forrás	SCHROEDER 2007

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
	birtoklójának. Tágabb értelemben ide sorolandóak a biológiai források, a közösségi ismeretek, technológiák, fejlesztés és gyakorlati eljárások.	
Indikátor	Egy tevékenység kritériumhoz igazodásának kvantitatív vagy kvalitatív minőségi mutatója.	LAMMERTS VAN BUEREN és BLOM 1997
	Egy tevékenység kritériumhoz igazodásának kvantitatív vagy kvalitatív minőségi mutatója. Tárgyilagosan ellenőrizhető módon írja le egy ökoszisztéma vagy ehhez kapcsolódó társadalmi rendszer tulajdonságait. Az indikátor által meghatározott minimum vagy maximum szint egyben határértéknek is minősül (úgy, mint egy teljesítmény kvantifikálásának, kvalifikálásának vagy mérésének módja)... Egy indikátornak tartalmaznia kell a teljesítést mérő mutatót, ezért teljesítési indikátornak is hívjuk.	SHANLEY et al. 2002
	A kritérium megvalósulásának mérésére szolgál.	ISEAL 2004
<i>In-situ</i> forrásmegőrzés	Az ökoszisztémák és természetes élőhelyek védelme és az életképes populációk fenntartása, helyreállítása azok természetes élőhelyeinek közelében, a meghonosított vagy természetű fajok esetében pedig a környező vidékeken, ahol megőrzik jellegzetes tulajdonságaikat.	UNEP 2001
Kereskedelmi lánc (felügyeleti lánc)	A nyers alapanyag és a kész termék közötti út – az erdőtől a fogyasztóig – ideértve a feldolgozás, termékátalakítás, gyártás és kiszállítás fontosabb állomásait.	FSC 2006
	Egy nyomkövetési rendszer, melyben minden egyes erdészeti termék útja minőség-ellenőrzött és visszakereshető a gyűjtés, feldolgozás, tárolás és értékesítés során.	SHANLEY et al. 2002
Kényszermunka	Mindazon munka vagy szolgáltatás, mely fenyegetéssel kikényszerített, melyet az adott személy nem önkéntesen vállal, vagy egy tartozás kiegyenlítésének feltétele.	SAI 2004
Kölcsönösen előnyös feltételek	A forráshozzáférés és haszonmegosztás feltételei és az ehhez kapcsolódó intézkedések, többek között a forrást biztosító és a felhasználó közötti egyeztetés, egyéb, az ügyben fontos szerepet játszó szereplő bevonásával.	SECO 2005

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
Kritériumok	Egy állítás vagy szempont ... , melynek meg kell valósulnia egy alapelevhez történő igazodás során. A kritériumok tényleges megvalósulása elő kell, segítse az adott körülmények feltételeihez történő minél nagyobb fokú igazodást.	LAMMERTS VAN BUEREN és BLOM 1997
	Egy olyan standard, melyen határozatok, döntések alapulhatnak; egy megkülönböztető ismérv vagy sajátosság.	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006
	Egy alapelv megvalósulásának átfogó mértéke. Egy kritérium értelmet ad az alapelvenk és megteremti annak kivitelezési lehetőségét, anélkül, hogy a megvalósítás közvetlen iránymérceje lenne.	SHANLEY et al. 2002
	Egy standard alapelvének indikátora.	ISEAL 2004
	Azon ítékezés alapja, mely eldönti, hogy egy adott alapelv (erdő gondnoksági) megvalósult-e vagy sem.	FSC 2000
Management terv	A management terv egy írásos dokumentum, melyben a forráskezelést végző személy vagy bizottság által megfogalmazott célok és azok, adott időn belüli megvalósulását elősegítő megközelítési módok szerepelnek. A FarWild management tervben megfogalmazásra kerülnek azon standardok, eljárások, felelősségvállalások, munkavégzési folyamatok is, melyek a FairWild Standard alapelveinek történő megfelelés alapkövetelményei.	WINKLER 2008
Munkavállaló	Egy tevékenységben résztvevő valamennyi dolgozó, idesorolva az alkalmazottakat, az állandó, időszakosan dolgozó, betelepült, külföldi, alkalmi és alvállalkozói munkavállalókat.	BIO FOUNDATION 2008
Nem fa alapanyagú erdészeti termék	A faanyag kivételével minden erdészeti termék, mely a fák feldolgozásával nyerhető, úgy, mint levél, gyanta, illetve más növényi vagy állati eredetű termék.	FSC 2000
	Létfenntartás és/vagy kereskedelmi célból minden olyan természetes eredetű anyag gyűjthető, mely nem faanyag. Az Erdőgondnoksági Tanács regionálisan működő munkacsoportjai által meghatározott módon e termékek ősi, természetes erdőkben, újra települő és telepített erdőkben egyaránt gyűjthetők.	FSC 2000

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
Növényi drogok	A növényi drogok növényi, gomba vagy zúzmó eredetű teljes, vagy darabolt részekből állnak, általában szárítottak (néha frissek), másodlagos feldolgozáson még nem estek át. Speciális kezelésben nem részesülő növényi nedvek szintén drognak tekinthetők. A növényi drogokat a binominális rendszernek megfelelő névvel látjuk el (nemzetség, faj, változat és szerző megjelölése).	EDQM 2007
Nyomonkövethetőség	Bármely termék előállításának, felhasználásának vagy fellelhetőségének nyomonkövethetősége az arra vonatkozó feljegyzések alapján.	ABABOUCHE 2002
Operátor	Egyén vagy üzleti vállalkozás, mely azért felel, hogy a termelés a certifikációs eljárásban szereplő standardban megfogalmazott elvárásoknak most és a jövőben is megfeleljen.	UNCTAD 2008
Ökoszisztéma	Mindazon növény és állatfaj és ezek természetes élőhelye, melyek egy kölcsönösen egymástól függő egységet alkotnak.	FSC 2000
Standard	Egy hivatalos szerv által létrehozott, meghatározott szabály, alapelv vagy eljárás.	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006
	Alapelv + kritérium = standard.	FSC 2000
	Gyakorlati standard = alapvető kötelezettségvállalás (rögzített elvárások/azon következtetések és feltételek, melyek minden körülmény között alkalmazandók) + útmutató (rugalmas és a speciális körülményeknek, szinteknek és szektoroknak megfelelően adaptálható), dokumentáció (a kötelezettségvállalások és az útmutatás alapján megvalósuló események átláthatóságának biztosítása).	SECO 2005
	Általános és ismétlődő alkalmazás esetén használható dokumentum, mely tartalmazza egy termékhez, vagy annak előállításához kapcsolódó szabályokat, útmutatást vagy azok leírását, akkor is, ha ez nem kötelező. Tartalmazhat ezen kívül a termékhez, vagy annak előállítási módjához kapcsolódó terminológiai, jelölésre, csomagolásra vagy címkézésre vonatkozó elvárásokat is.	ISEAL 2004
Tradicionális tudás,	Egy egyén vagy közösség (bennszülöttek,	SECO 2005

Kifejezés	Definíció	Irodalmi forrás
Újítások és gyakorlati fogások	helyi lakosság) tudásanyaga, vagy gyakorlati ismeretei egy terület genetikai forrásával és annak fenntartható használatával, védelmével kapcsolatban.	
Útmutató	Egy ügyvitel vagy igazgatás irányelvei vagy annak összefoglalása.	ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA 2006
Vadon gyűjtés	Nem termesztett, honos vagy meghonosodott növényi források gyűjtése azok élőhelyén.	
Vásárlói jogok	A régóta fennálló, állandóan ismétlődő hagyományos eljárásokon alapuló jogok, melyek az ismétlődés miatt és a folyamatosan fennálló hallgatólagos jóváhagyás által jogerőre emelkedtek egy földrajzilag elhatárolt vagy meghatározott társadalmi csoportban.	FSC 2000
Veszélyeztetett fajok	Bármely faj, melyet a teljes kipusztulás vagy szignifikáns egyedszámcsökkenés fenyeget.	FSC 2000
	Az alkalmazható jogszabályok, vagy az IUCN Vörös listája (3.1. verzió) alapján veszélyeztetettnek minősülő növény és állatfajok.	IUCN 2001
Védett terület	Földrajzilag definiálható, megjelölt vagy szabályozott terület, a speciális védelmi eljárásoknak megfelelően kezelt.	UNEP 2001